

**Facultat de Dret i Economia
Universitat de Lleida
Titulacions en l'àmbit de
l'Economia i l'Empresa**

**Informe per a l'acreditació
Desembre 2014**

Presentat a la Comissió d'Estudis dels Graus del centre: 12/01/15

Presentat a l'Òrgan responsable del POP del centre: 18/12/14

Aprovat per la Comissió d'Avaluació de la Universitat: 13/01/15

Totes les evidències no publicades en el web, estan allotjats en el Campus Virtual de la UdL. És necessari disposar d'un usuari i una contrasenya per poder accedir-hi. Contacte: qualitat@oqua.udl.cat.

ÍNDEX

0. Dades d'identificació	4
1. Presentació del centre	5
2. Procés d'elaboració de l'autoinforme	9
3. Valoració de l'assoliment dels estàndards d'acreditació	10

ESTÀNDARD 1. Qualitat del programa formatiu

1.1 El perfil de competències de la titulació és consistent amb els requeriments de la disciplina i amb el corresponent nivell formatiu (CENTRE)..... 10

GRAU EN ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES .....

1.2 El pla d'estudis i l'estructura del currículum són coherents amb el perfil de competències.

1.3 Els estudiants admesos tenen el perfil d'ingrés adequat per la titulació i el seu número és coherent amb el nombre de places ofertes.

GRAU EN TURISME .....

1.2 El pla d'estudis i l'estructura del currículum són coherents amb el perfil de competències

1.3 Els estudiants admesos tenen el perfil d'ingrés adequat per la titulació i el seu número és coherent amb el nombre de places ofertes.

MÀSTER EN COMPTABILITAT, AUDITORIA I CONTROL DE GESTIÓ .....

1.2 El pla d'estudis i l'estructura del currículum són coherents amb el perfil de competències

1.3 Els estudiants admesos tenen el perfil d'ingrés adequat per la titulació i el seu número és coherent amb el nombre de places ofertes.

ESTÀNDARD 2. Pertinència de la informació pública (CENTRE) .....

2.1. La institució publica informació veraç, completa i actualitzada sobre les característiques de la titulació, el seu desenvolupament operatiu i els resultats assolits.

2.2. La institució garanteix un accés fàcil a la informació rellevant de la titulació a tots els grups d'interès, que inclou els resultats de seguiment.

2.3. La institució publica el SGIQ en que s'emmarca la titulació.

ESTÀNDARD 3. Eficàcia del sistema de garantia interna de la qualitat de la titulació (CENTRE) .....

3.1 El SGIC implementat ha facilitat el procés de disseny i aprovació de les titulacions.

3.2 El SGIC implementat garanteix la recollida d'informació i resultats rellevants per la gestió eficient de les titulacions, en especial els resultats de l'aprenentatge i la satisfacció dels grups d'interès.

3.3 El SGIC implementat facilita el procés de seguiment i, en el seu cas, el de modificació de les titulacions, i garanteix la millora contínua de la seva qualitat a partir de l'anàlisi de dades objectives.

3.4 El SGIC implementat facilita el procés d'acreditació de les titulacions.

3.5 El SGIC implementat es revisa periòdicament per analitzar la seva adequació i, si procedeix, es proposa un pla de millora per optimitzar-lo.

ESTÀNDARD 4. Adequació del professorat al programa formatiu.....

GRAU EN ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES .....

4.1 El professorat reuneix els requeriments de nivell de qualificació acadèmica exigits per les titulacions del centre i té suficient i valorada experiència docent, investigadora i, en el seu cas,

professional.

4.2 El professorat és suficient i disposa de la dedicació adequada per desenvolupar les seves funcions i atendre els estudiants.

GRAU EN TURISME 28

4.1 El professorat reuneix els requeriments de nivell de qualificació acadèmica exigits per les titulacions del centre i té suficient i valorada experiència docent, investigadora i, en el seu cas, professional.

4.2 El professorat és suficient i disposa de la dedicació adequada per desenvolupar les seves funcions i atendre els estudiants.

MÀSTER EN COMPTABILITAT, AUDITORIA I CONTROL DE GESTIÓ 30

4.1 El professorat reuneix els requeriments de nivell de qualificació acadèmica exigits per les titulacions del centre i té suficient i valorada experiència docent, investigadora i, en el seu cas, professional.

4.2 El professorat és suficient i disposa de la dedicació adequada per desenvolupar les seves funcions i atendre els estudiants.

ESTÀNDARD 5. Eficàcia dels sistemes de suport a l'aprenentatge (CENTRE) 32

5.1. Els serveis d'orientació acadèmica suporten adequadament el procés d'aprenentatge i els d'orientació professional facilitant la incorporació al mercat laboral.

5.2. Els recursos materials disponibles són adequats al nombre d'estudiants i a les característiques de la titulació.

ESTÀNDARD 6. Qualitat dels resultats dels programes formatius 39

GRAU EN ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES 39

6.1 Les activitats de formació són coherents amb els resultats d'aprenentatge pretesos.

6.2 El sistema d'avaluació permet una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge i és públic.

6.3 Els valors dels indicadors acadèmics són adequats per les característiques de la titulació.

6.4 Els valors dels indicadors d'inserció laboral són adequats per les característiques de la titulació.

GRAU EN TURISME 45

6.1 Les activitats de formació són coherents amb els resultats d'aprenentatge pretesos.

6.2 El sistema d'avaluació permet una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge i és públic.

6.3 Els valors dels indicadors acadèmics són adequats per les característiques de la titulació.

6.4 Els valors dels indicadors d'inserció laboral són adequats per les característiques de la titulació.

MÀSTER EN COMPTABILITAT, AUDITORIA I CONTROL DE GESTIÓ 49

6.1 Les activitats de formació són coherents amb els resultats d'aprenentatge pretesos.

6.2 El sistema d'avaluació permet una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge i és públic.

6.3 Els valors dels indicadors acadèmics són adequats per les característiques de la titulació.

6.4 Els valors dels indicadors d'inserció laboral són adequats per les característiques de la titulació.

4. Pla de Millora del centre 52

4.1 Pla de Millora del centre per al proper període.....52

4.2 Resultats del Pla de Millora del centre del període anterior.....56

5. Evidències 60

Annex:Dossier Indicadors de la Titulació.....64

0. DADES D'IDENTIFICACIÓ

Universitat:	Universitat de Lleida (UdL)
Nom del centre:	Facultat de Dret i Economia
Dades de contacte:	C. de Jaume II, 73E-25001 Lleida - +34 973 70 32 00
Web dels graus:	http://www.udl.cat/estudis/estudis_centres.html
Web dels màsters:	http://www.udl.cat/estudis/poficials.html
Responsables de l'elaboració de l'informe:	M. José Puyalto Franco Degana de la Facultat de Dret i Economia

Titulacions impartides al centre					
Denominació	Codi RUCT	Crèdits ECTS	Any d'inici	Interuniv./Coord. UdL	Coordinador acadèmic
Grau en Administració i Direcció d'Empreses	2500362	240	2009-10	N / S	Jaume Codina Mejón
Grau en Turisme	2501951	240	2010-11	N / S	Natalia Daries Ramon
Màster Universitari en Comptabilitat, Auditoria i Control de Gestió	4312386	60	2010-11	N / S	Francisco Javier Sabi Marcano

Les dades en les que es basa l'anàlisi dels resultats de la titulació es recullen al final d'aquest document en el "Dossier d'indicadors de la titulació"

1. Presentació del centre

La condició de Lleida com a ciutat universitària es remunta a finals del segle XIII, però esdeveniments històrics van portar interrupcions, i no fou fins a l'any 1968 que es van tornar a impartir els estudis de Dret en el marc de l'Estudi General de Lleida, configurat com a delegació de la Universitat de Barcelona (UB). A l'any 1986 es va autoritzar la creació de la Facultat de Dret de l'Estudi General de Lleida, depenent de la Universitat de Barcelona. L'any següent es van incorporar els estudis de Ciències Empresarials. I finalment el 12 de desembre de 1991, amb l'aprovació pel Parlament de Catalunya de la Llei 34/1991 de 30 de desembre, es va crear la Facultat de Dret i Economia de la Universitat de Lleida (FDE). Inicialment només s'impartien els estudis de la llicenciatura en Dret i de la diplomatura en Ciències Empresarials i paulatinament es van incorporant noves titulacions de segon cicle com van ser la llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses (1995) i la llicenciatura en Ciències del Treball (2004). Al curs 2002-2003 l'FDE va oferir l'itinerari Curricular Conjunt en la Llicenciatura en Dret i la Diplomatura en Ciències Empresarials que va finalitzar el curs 2009-2010 per extinció dels plans d'estudis antics.

A partir del curs acadèmic 2009-2010 es comencen a impartir els ensenyaments de Grau en Dret i Grau en ADE, en el marc de l'EEES, un any més tard l'FDE comença a impartir l'ensenyament de Grau en Turisme. L'evolució de les dades de matrícula evidencia que des de la implantació del Grau en Dret, la taxa d'ocupació de la titulació ha superat el 100% la qual cosa ha portat a l'equip de govern a sol·licitar l'increment de l'oferta de places per al curs 2014-2015. Pel que fa al Grau en ADE, el nombre d'estudiants de nou ingrés mostra una evolució oscil·lant. El curs 2009-2010, any d'inici de la titulació, la matrícula fou de 185 estudiants, xifra que s'incrementa fins a 209 el curs següent, coincidint amb la incorporació al grau dels estudiants provinents de les titulacions a extingir i els primers anys de la crisi econòmica, amb els seus efectes negatius en el mercat de treball. Aquest nou context econòmic va acompanyat d'una reducció del nombre d'estudiants que accedeixen al grau (198 i 183) respectivament, durant els cursos 2012-13 i 2013-14).

Davant aquesta nova conjuntura, el deganat es va plantejar la necessitat de cercar nous instruments per evitar la pèrdua d'alumnat i és per això que al curs acadèmic 2013-2014 es decideix reprendre l'oferta de dobles titulacions. Per una banda la Doble Titulació: Grau en Enginyeria Informàtica i Grau en Administració i Direcció d'Empreses (GEIADE). Aquesta doble titulació és pionera a Catalunya i neix de la demanda de l'empresariat català. Una de les seves principals virtuts és que permet accedir a l'ampli ventall de sortides professionals de dues titulacions que presenten elevades taxes d'inserció laboral. De fet, segons un avanç de l'informe Inserció laboral dels estudiants universitaris, que conté dades del Ministeri d'Educació, la Seguretat Social, l'Institut Nacional d'Estadística i la Conferència dels Consells Socials de les Universitats Espanyoles, ADE gaudeix d'una taxa del 92,3% i Enginyeria Informàtica del 82,4%. Així mateix segons el 5è Estudi d'Inserció laboral dels graduats i graduades de les universitats catalanes de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU) la taxa d'ocupació d'Informàtica a la UdL és del 100%, mentre la mitjana catalana es situa en el 94,2%. A la part alta de la taula també trobem els estudis d'Administració i Direcció d'Empreses (ADE), amb un 95% d'inserció laboral (un 85% en menys de tres mesos).

D'altra banda, la Doble Titulació: Grau en Dret i Grau en Administració i Direcció d'Empreses amb la que es pretén donar continuïtat a la reeixida experiència dels vuit anys de vigència de l'itinerari Curricular Conjunt en la Llicenciatura en Dret i la Diplomatura en Ciències Empresarials. Les dues Dobles Titulacions han complert abastament totes les expectatives atès que des de la seva implantació han presentat una taxa d'ocupació superior al 100%.

Així mateix l'FDE treballa en una nova proposta formativa de Grau en ADE-DUAL que serà pionera a Catalunya i a la resta de l'estat Espanyol. Com és sabut, la formació dual combina els processos d'ensenyament i aprenentatge a les aules universitàries i en l'empresa, a fi que aquesta última s'impliqui cada cop més en el desenvolupament dels programes educatius, afavorint així les opcions d'inserció laboral dels joves. D'aquesta manera, la formació que s'imparteix possibilita l'adquisició de les competències professionals en el propi lloc de treball, en íntima relació amb les demandes del mercat laboral, el que per una banda permet l'adaptació d'aquesta formació a les necessitats específiques de les empreses, i de l'altra, suposa un major acostament entre els alumnes i el seu futur professional.

Amb relació al Grau en Turisme, tot i que durant els dos primers cursos acadèmics ha tingut dificultats per cobrir el nombre de places ofertes la diferència s'ha anat reduint fins arribar a un 88% d'ocupació. Per tal d'augmentar la demanda d'aquesta titulació, l'equip de govern està treballant en una reverificació del Grau en Turisme nítidament diferenciada del Grau en ADE que justifiqui l'oferta, a mig termini, d'una doble titulació en ADE i TURISME per tal que l'estudiantat del Grau en Turisme amplii la seva formació en l'àmbit de l'economia i de l'empresa. És per això, que aquest nou Grau s'articularà entorn a quatre eixos fonamentals: (i) l'especialització en la gestió de l'empresa turística i en la gestió de les destinacions; (ii) potenciar l'aprenentatge de les noves tecnologies aplicades al Turisme; (iii) intensificar les Pràctiques Acadèmiques Externes, curriculars i extracurriculars, nacionals i internacionals; (iv) impulsar l'aprenentatge de llengües (anglès, francès, alemany).

Pel que fa als estudis de Màster, la Facultat ofereix des del curs acadèmic 2009-2010 el Màster Interuniversitari en Sistema de Justícia Penal i a partir del curs 2010-2011 imparteix el Màster Universitari en Comptabilitat, Auditoria i Control de Gestió (MACAUD). El Màster en Sistema Justícia Penal és l'únic a l'àmbit geogràfic espanyol en què s'aborda l'anàlisi en profunditat tant de disciplines jurídiques com de les de base més empírica relacionades amb el fenomen criminal. Justament el títol mateix del màster, "Sistema de Justícia Penal", prové de referents internacionals consolidats, com ara els estudis homòlegs de la Universitat de Massachussets o de la Universitat de Leicester, on el qualificatiu "criminal justice System" s'empra per referir-se a un abordatge interdisciplinari dels aspectes implícits d'aquesta activitat.

Respecte al MACAUD, cal dir que aquest Màster ens ha permès situar-nos en el lloc 46 del món pel que fa al rànquing de Business Studies Programmes elaborat per la Comissió Europea (<http://www.u-multirank.eu>) obtingut a partir de diversos indicadors com ara (i) el rati estudiant/professorat; (ii) el nombre de professorat doctor; (iii) la inclusió de pràctiques en el currículum; i finalment, (iv) l'ensenyament per professionals de fora dels departaments universitaris. De fet, el MACAUD és el número 4 del món en aquest darrer indicador i número 21 d'Espanya per davant dels màsters equivalents de les

universitats Antonio de Nebrija, Rovira i Virgili, Deusto, Alcalá, Pablo de Olavide i A Coruña. Podeu consultar més informació al següent enllaç:

http://www.udl.cat/serveis/oficina/Noticies/2014/noticia_0112.html

Durant el curs 2013-2014 l'oferta s'amplia amb el Màster Universitari en Ciències Jurídiques i el Màster Universitari en Advocacia. Està previst que durant el curs 2015-2016 s'ofereixi el Màster en Gestió Administrativa. L'anàlisi i seguiment de la demanda d'aquests programes fa palès que el Graduat o la Graduada en Dret de l'FDE optarà preferentment per cursar màsters de tipus professionalitzador, com ara el Màster en Advocacia o el Màster en Gestió Administrativa, enfront d'altres propostes que no tinguin aquest caràcter. En aquest sentit i tot i que estem convençuts que el Màster en Advocacia contribuirà a la formació pràctica imprescindible per a l'exercici de la professió, hi haurà un aspecte que no cobrirà de forma suficient: l'especialització. És per això que prenent com a eix central el Màster en l'Advocacia, l'FDE formularà pel curs 2015-2016 una proposta de dobles titulacions amb els altres dos màsters del nostre centre. (i) En primer lloc, una doble titulació: Màster en l'Advocacia i Màster en Sistema de Justícia Penal que permetria formar futurs advocats i advocades especialistes en el sistema de justícia penal; (ii) En segon lloc, una doble titulació: Màster en l'Advocacia i Màster en Ciències Jurídiques que permetria al nostre estudiantat complementar la seva formació amb dos àmbits d'especialització molt determinats, en els quals l'FDE compta amb investigadors de gran renom: la línia de "Dret de l'empresa", i la línia de "Dret Comunitari". Aquesta doble titulació vindrà precedida d'una modificació substancial del Màster en Ciències Jurídiques amb una reducció important del mòdul obligatori que es podrà convalidar als alumnes del Màster en l'Advocacia per diverses assignatures del seu pla d'estudis i una ampliació substancial de les línies d'especialització citades.

En aquest sentit, cal destacar que l'ampliació i consolidació dels nostres màsters és fruit de la maduresa de la recerca individual i col·lectiva que es desenvolupa en el sí de la Facultat. El nostre professorat participa en 16 grups de recerca consolidats o emergents i en l'actualitat lidera 6 projectes de recerca corresponents a les convocatòries de 2012 i 2013 tal com es publicava a la web de la UdL que quatre professors del nostre centre es troben entre els autors més citats en l'àmbit de les ciències jurídiques segons l'H Index Scholar, un índex bibliomètric que mesura el rendiment de la producció acadèmica dels professors i investigadors d'universitats públiques espanyoles en Ciències Socials i Humanitats. Es tracta dels següents professors del Grau en Dret: Josep Maria Martinell (número 12 de 56 en dret Eclesiàstic), Josep Maria Tamarit (14 de 166 en Dret Penal), Antoni Vaquer (14 de 234 en Dret Civil) i Antoni Blanc (16 de 115 en Dret Internacional Públic). Podeu consultar aquesta notícia a l'enllaç següent:

http://www.udl.cat/serveis/oficina/Noticies/2014/noticia_0220.html

Amb independència de la formació reglada, l'FDE aixopluga un bon nombre d'activitats formatives dirigides a l'estudiantat per tal de reforçar l'adquisició de competències genèriques transversals. Entre aquestes activitats destaquem la "Setmana del Parlament Universitari (SPU)" que consisteix en una simulació de l'activitat parlamentària adreçada a l'estudiantat universitari de totes les titulacions de les universitats catalanes que té com a objectiu donar a conèixer el

funcionament administratiu i polític de la institució.

En aquesta activitat participen dues professores de l'FDE que conjuminen l'experiència acadèmica i política atès que les dues van ser Diputades al Parlament de Catalunya. Podeu consultar més informació als següents enllaços:

http://www.udl.cat/serveis/oficina/Noticies/2014/noticia_0123.html

<http://www.fde.udl.cat/fde/relacionsinstitucionals.html>

La segona activitat és la "Lliga de Debat de la UdL" que consisteix en un enfrontament dialèctic entre equips formats per 5 estudiants cadascun d'ells sobre un tema polèmic de plena actualitat. Aquesta activitat està dirigida per una professora de l'FDE que també és la coordinadora de la Doble Titulació: Grau en Dret i Grau en ADE. L'equip guanyador defensa a la UdL en la Lliga Debat de la Xarxa Vives. Podeu consultar més informació a l'enllaç: http://www.fde.udl.cat/noticies/noticia_0062.html.

Finalment, en la línia de reforçar la relació amb els principals grups d'interès vinculats als àmbits del dret i a l'entorn econòmic i social de les terres de Lleida l'FDE organitza tres jornades emblemàtiques que tenen en comú la voluntat de constituir un espai de trobada i diàleg entre el nostre centre i el teixit social i productiu del nostre territori que afavoreixi el desenvolupament d'una economia basada en el coneixement i en el benestar dels ciutadans. Concretament ens referim a:

- Jornades Jurídiques (XIV edició al curs 2014-2015). Podeu trobar informació a l'enllaç http://www.fde.udl.cat/noticies/noticia_0004.html
- Jornades Universitat-Empresa (XXVI edició al curs 2014-2015). Podeu trobar informació a l'enllaç http://www.fde.udl.cat/noticies/noticia_0064.html
- Jornades de Turisme (III edició al curs 2014-2015). Podeu trobar informació a l'enllaç http://www.fde.udl.cat/noticies/noticia_0061.html

Així mateix destaquem la intensa col·laboració de l'FDE amb els col·legis professionals dels àmbits més propers als seus programes formatius, en particular l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Lleida amb el qual s'imparteix el Màster en Advocacia, el Col·legi d'Economistes de Catalunya que ha premiat recentment el millor expedient d'ADE i el millor TFG de la titulació i el Col·legi de Gestors Administratius i l'Institut Superior de Gestió Administrativa de Catalunya que col·laboren activament en el Màster en Gestió Administrativa.

[1] <http://www.umultirank.org/#!/readymade?trackType=illustrative&sightMode=undefi..>

2. Procés d'elaboració de l'autoinforme

Durant la primera quinzena d'octubre del curs 2014-2015, el deganat de l'FDE va convocar una reunió a la qual hi van assistir els membres de l'equip deganal i els coordinadors/es de titulació de Graus i Màsters per tal de planificar de forma conjunta el procés d'elaboració dels autoinformes de titulació del curs 2013-2014. Posteriorment, a l'inici de novembre es va realitzar una reunió a la qual hi van assistir els coordinadors de titulació, de pràctiques externes, l'equip de deganat i membres de l'oficina de Qualitat de la UdL per informar sobre els diferents estàndards que formen part de l'autoinforme de titulació de Graus i Màsters i la informació requerida en cada cas.

Durant el mes de novembre, els coordinadors/es de Graus i Màsters van procedir a la redacció dels autoinformes prenent com a base la documentació del Portafoli del títol i les dades del portal DATA que és la plataforma a través de la qual es posa a disposició dels responsables acadèmics tota la informació dels resultats de les titulacions. El protocol també inclou la revisió i anàlisi de la informació relativa a altres procediments que incideixen en el programa formatiu com: mobilitat, pràctiques externes, orientació professional, acollida, acció tutorial, selecció, admissió i matrícula, metodologies d'ensenyament i avaluació, recursos humans, recursos materials i serveis, queixes i suggeriments de l'estudiantat.

A finals de novembre l'equip de govern de la Facultat i els responsables dels programes formatius (coordinadors/es de titulació) es van reunir amb els caps dels departaments de l'FDE per presentar i informar sobre el procés d'acreditació de les titulacions de l'FDE als departaments del nostre centre i concretar la seva participació en el procés. Concretament, se'ls va demanar una reflexió en el sí dels departaments sobre les dimensions "qualitat del professorat" i "qualitat dels resultats dels programes formatius". Així mateix, durant la primera setmana del mes de desembre es va convocar a tot el PDI amb docència en els Graus i Màsters de l'FDE i als representants del Consell de l'Estudiantat del centre per informar sobre el procés d'acreditació de les titulacions

Posteriorment, durant la primera quinzena de desembre, es van convocar les Comissions d'estudis dels tres Graus del Centre (òrgans responsables dels graus) i de la Comissió d'Estudis del Programa Oficial de Postgraus (òrgan responsable dels màsters) que exerceixen com a Comissions de Garantia de la Qualitat del segons el Sistema de Garantia Interna de la Qualitat del centre. Cal assenyalar que la composició d'aquestes comissions garanteix la participació de tots els col·lectius de la universitat (PDI, PAS i estudiantat) en la valoració dels programes formatius. Aquestes comissions han actuat com a Comitè d'Avaluació Intern en aquest procés.

En el sí d'aquestes Comissions es van discutir i aprovar els informes i es va acordar la presentació d'unes propostes de millora prioritzades; també es va fer el seguiment de l'aplicació de les accions de millora decidides l'any anterior. Durant el mes de gener, el deganat va redactar el Pla de Millora que va lliurar, juntament amb els informes de titulació al Vicerectorat de Planificació, Innovació i Empresa.

La Comissió d'Avaluació de la Universitat, va fer una valoració anual de cada titulació. Els resultats es van enviar a les Comissions d'Estudis Oficials de Grau i a la Comissió d'Estudis Oficials de Postgrau respectivament, les quals, un cop

revisats, van emetre un informe final que es va comunicar als agents interessats. Són aquestes Comissions les que s'encarreguen d'impulsar les millores al programa formatiu concret sota la coordinació de l'equip de govern del centre.

Aquest informe s'ha posat a disposició de tota la comunitat del centre del 16 al 30 de gener a l'adreça de la pàgina web de la UdL: http://www.udl.cat/serveis/oqua/avaluacio/Visites_acreditacio/Facultat_de_Lletres.html. Es va informar del procés i de la rellevància d'aquest informe per email a tota la comunitat del centre i es van oferir els canals necessaris per a rebre comentaris i suggeriments.

Així mateix, l'informe ha estat aprovat per la Comissió d'Avaluació de la Universitat de Lleida.

3. Valoració de l'assoliment dels estàndards d'acreditació

ESTÀNDARD 1. Qualitat del programa formatiu

1.1. El perfil de competències de la titulació és consistent amb els requeriments de la disciplina i amb el corresponent nivell formatiu.

Les titulacions de la Facultat de Dret i Economia que es presenten en aquest informe van ser verificades positivament per Resolució de la Secretaria General del Consejo de Coordinación Universitaria, en les següents dates:

- Grau en Administració i Direcció d'Empreses: 01/04/2009
- Grau en Turisme: 30/06/2010
- Màster Universitari en Comptabilitat, Auditoria i Control de Gestió: 30/06/2010

GRAU EN ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES

1.2 El pla d'estudis i l'estructura del currículum són coherents amb el perfil de competències i amb els objectius de la titulació

A l'informe d'"Evaluación de la solicitud de verificación de título oficial" emès per l'ANECA amb data 13 de març de 2009, només es formula com a recomanació per millorar el Pla d'estudis:

"Sería conveniente concretar las competencias en términos de resultados de aprendizaje. Sería conveniente que el sistema de evaluación se especificase con mayor detalle, pues resulta en exceso genérico e impreciso".

Amb la finalitat de recollir ambdues propostes (resultats d'aprenentatge i especificació del sistema d'avaluació) i plasmar-les de manera correcta en el pla d'estudis del Grau, i de manera més concreta en la planificació de cadascuna de les assignatures que el conformen, durant els cursos inicials de desplegament del Grau (2010 i 2011) el centre va organitzar, a través de l'ICE, les següents activitats de formació adreçades al professorat: "Assessorament, planificació docent del curs 2010-2011 als títols de Grau en Dret i ADE" de 20 hores de durada, i posteriorment "Assessorament, planificació docent del curs 2010-2011 als títols de

Grau en Dret i ADE" de 10 hores. En els dos casos el curs va estar impartit pel professor Xavier Carrera, professor del Departament de Pedagogia i Psicologia de la Universitat. Ambdues activitats van ser de gran ajuda per tal que el professorat pogués adquirir els coneixements necessaris per determinar les competències, resultats d'aprenentatge, temporalització i sistemes d'avaluació que calia tenir en compte en la planificació de les assignatures a impartir.

Els resultats d'aquest procés de planificació es plasmen anualment a la Guia docent de les assignatures en les quals es detalla la informació corresponent als següents aspectes: informació general, objectius, competències, continguts, metodologia, pla de desenvolupament, avaluació i bibliografia.

Amb data 12 d'abril de 2011, la Comissió Específica de Ciències Socials i Jurídiques de la Comissió d'Avaluació de la Qualitat, emet un informe favorable sobre la proposta de modificació del pla d'estudis que condueix al títol universitari de Grau en ADE relatiu a l'establiment del contingut, criteris i condicions d'accés al curs d'adaptació al Grau en ADE per als titulats de la Diplomatura de Ciències Empresarials (retitulació).

Posteriorment, amb data 2 de maig de 2012, la Comissió esmentada emet un nou informe favorable a la proposta de supressió d'aquest curs d'adaptació i la incorporació de les successives modificacions del Grau en ADE.

1.3 Els estudiants admesos tenen el perfil d'ingrés adequat per la titulació i el seu número és coherent amb el nombre de places ofertes.

Tot i que seguint els criteris de la LOGSE, els batxillerats que en l'actualitat possibiliten l'accés al Grau en ADE, són tots els legalment previstos: ciències socials, humanitats, científicotècnic, ciències de la salut i artístic, a la Memòria per la verificació de la titulació es recomanava que la formació de l'alumne correspongués a la modalitat d'humanitats i ciències socials. Dins d'aquest perfil, es suggeria haver cursat les matèries de Matemàtiques aplicades a les ciències socials, Economia, Economia de l'empresa i Història del món contemporani. En relació als cicles formatius, és consideraven preferents: administració i finances, comerç internacional, gestió comercial i màrqueting, gestió del transport, secretariat i serveis al consumidor. Independentment de les vies d'ingrés al títol, d'acord amb la legislació vigent, la web del grau indica que el perfil d'ingrés d'aquest grau està adreçat a l'alumnat que té interès en desenvolupar la seva activitat professional en l'àmbit de la gestió empresarial o bé està interessat en comprendre el funcionament de l'economia. A l'estudiantat que mostra un bon perfil negociador, és emprenedor i a la vegada mostra una actitud ètica i responsable. Es requereix facilitat de comunicació oral i escrita, capacitat matemàtica i d'anàlisi, motivació per comprendre els fenòmens i els canvis socials i capacitat de decisió i resolució de conflictes. Aquesta informació també es pot consultar a: <http://www.grauade.udl.cat/ca/futurs-estudiants/acces-admissio.html>

L'evolució de les dades d'accés posa de manifest que una de les vies importants per accedir al Grau en ADE, als inicis del seu desplegament, era l'estudiantat provinent de les diplomatures a extingir com Ciències empresarials i el segon cicle d'ADE. Actualment, un cop esgotats els efectes d'aquestes vies d'accés, les vies majoritàries mostren una certa normalització entre les PAU (que representa a l'entorn del 70% del nou accés) i els cicles formatius (a l'entorn del 25%). Per

gènere, el nombre d'homes (entorn 65%) supera el de dones (35%), en ambdues vies d'accés. En general, doncs, podem afirmar que els estudiants admesos tenen el perfil d'ingrés recomanat per la titulació.

Pel que fa a les notes d'accés al Grau en ADE cal destacar que al curs 2009-2010, el 44% de la nova matrícula al Grau accedia amb una nota < 6 i cap estudiant tenia una nota >=10. L'evolució d'aquestes xifres indica que al curs 2013-14 el percentatge de nova matrícula amb nota < 6 es situa al 34% i la nota >= 10 en el 3%. Si a més a més tenim en compte que en aquest curs s'implementen dos dobles graus (ADE i Dret i ADE amb Ing. Informàtica) en què un 32% dels nous matriculats accedeix amb una nota d'accés >= 10, es pot concloure que l'oferta de dobles graus és una bona eina per millorar la nota d'accés a les titulacions.

En relació al nombre d'estudiants, de nou ingrés, matriculats al Grau en ADE ja hem comentat una evolució oscil·lant. El curs 2009-2010, any d'inici de la titulació, la matrícula fou de 185 estudiants, xifra que incrementa fins a 2009 el curs següent, coincidint amb la incorporació al grau dels estudiants provinents de les titulacions a extingir i els primers anys de la crisi econòmica amb els seus efectes negatius en el mercat de treball. Les escasses perspectives de trobar feina sense qualificació animen als joves a seguir estudiant. No obstant, els efectes de la crisi també es van deixar sentir en l'àmbit universitari, de manera que a partir de l'any 2012 estudiar a la universitat esdevé cada vegada més car degut a l'increment de les taxes universitàries, menor dotació de beques, etc. Aquest nou context econòmic va acompanyat d'una reducció del nombre d'estudiants que accedeixen al grau (198 i 183 respectivament durant els cursos 2012-13 i 2013-14). Els efectes de la crisi també van incidir en el nombre de crèdits matriculats. Així, si durant el curs 2010-2011 la mitjana de crèdits matriculats per estudiant al Grau en ADE és de 58,3, la xifra es redueix fins a 55,3 crèdits el curs 2012-13 i a 54,8 crèdits el curs següent 2013-14. El comportament oscil·lant que s'ha detectat en el nombre d'estudiants de nou ingrés s'observa també en l'evolució de les taxes d'ocupació. La taxa inicial del 84,09% del curs 2009-2010, supera el 90% en els dos següents, per iniciar un descens fins assolir un 83,18% el curs 2013-14.

GRAU EN TURISME

1.2 El pla d'estudis i l'estructura del currículum són coherents amb el perfil de competències i amb els objectius de la titulació

L'informe de verificació emès per l'ANECA amb data 26 de maig de 2010 formulava una sèrie de recomanacions relatives als criteris 1 (objectius) i 5 (planificació de l'ensenyament) com ara: (i) *ampliar tanto las competencias genéricas como las específicas propuestas, así como aplicar estas últimas en mayor medida al sector turismo;* (ii) *revisar las materias y/o asignaturas del plan de estudios puesto que en algún caso son poco específicas en Turismo en relación a los potenciales perfiles turísticos asociados al grado,* (iii) *ampliar y diversificar las materias específicas de Turismo frente a las materias generalistas.*

En la mesura del possible, aquests suggeriments han estat tinguts en compte en el desplegament del Grau en Turisme. Així per exemple, les competències genèriques referides al coneixement i domini de l'anglès com a llengua estrangera i el domini de les TIC, s'assoleixen mitjançant algunes estratègies com són la

docència en anglès i la incorporació de les noves tecnologies en el procés d'ensenyament-aprenentatge de les assignatures de l'àmbit turístic. En aquest sentit, cal destacar que gràcies a les gestions de l'FDE, la UdL va celebrar un conveni de transferència tecnològica i coneixement amb el Grup ICG Software, pel qual l'empresa cedeix les seves aplicacions de programari (Gestió d'Allotjament i Gestió de la Restauració) per la formació dels estudiants del Grau de Turisme.

Així mateix i per tal de reforçar l'assoliment de competències específiques s'han activat assignatures optatives específiques de l'àmbit turístic com ara: "Confecció i comercialització del producte turístic", "Turisme Cultural i de ciutat" o d'altres, més centrades en incentivar les sortides professionals en el sector públic: "Gestió Pública del Turisme" i "El Guiatge Territorial i la informació Turística".

Malgrat això, creiem convenient escometre una revisió en profunditat de l'actual Grau en Turisme per donar compliment als suggeriments de l'ANECA. Es per això que durant el curs 2014-2015 plantejarem un nou disseny del programa formatiu del Grau (reverificació) (i) amb una vessant més pràctica i dinàmica, on les diverses matèries evolucionin i interactuïn al mateix ritme que ho fa la societat actual i que s'adaptin a les noves tendències i els nous hàbits de les empreses i els consumidors de serveis i productes turístics, i (ii) nítidament diferenciat del Grau en ADE de la Facultat de Dret i Economia amb la voluntat d'oferir a mig termini una doble titulació en ADE i TURISME

Aquesta reforma s'articularà entorn a quatre eixos essencials. El primer eix és l'especialització en la gestió de la informació, el coneixement de la mateixa i la seva interpretació. El fet que la titulació del Grau en Turisme sigui gestionada per la Facultat de Dret i Economia permet donar a aquest Grau un perfil clarament diferenciat de la resta dels que s'imparteixen a Catalunya incidint en aspectes formatius relacionats amb la gestió de l'empresa turística i amb l'emprenedoria però sense arribar a assimilar-se al Grau en ADE. A més a més i tal i com es pot observar en el Llibre Blanc del Grau de Turisme (ANECA, 2004), les principals sortides professionals dels titulats en Turisme són aquelles relacionades amb l'empresa turística, (gestió hotelera, intermediació turística i empreses de transport). D'altra banda, i donada la situació actual és necessari incentivar l'emprenedoria per tendir, com a mínim a l'autoocupació i a la creació d'empreses per a generar ocupació.

El segon eix és la potenciació de les noves tecnologies aplicades al Turisme. L'aparició de les TIC (Tecnologies de la Informació i de les Comunicacions), amb Internet com a principal exponent ha revolucionat el món del turisme. Abans de l'arribada d'Internet, les tecnologies ja tenien un fort impacte en la indústria turística amb l'aparició dels CRS (Sistemes Computerizados de Reserves) i els GDS (Sistemes Globals de Distribució). Finalment, l'arribada d'Internet canvia totalment les implicacions entre els diferents agents. Tanmateix, en els diferents informes de seguiment del Grau s'ha constatat la necessitat d'introduir assignatures directament relacionades amb la societat de la informació i les noves tecnologies. Hem de tenir en compte que al sector turístic, el que tendeix a desaparèixer mitjançant l'automatització integral són les tasques repetitives de rutina, que poden precodificar-se i programa-se per a la seva execució. Per tant la universitat ha de posar en valor i incidir en el treball que requereix anàlisi, decisió i capacitat de reprogramació en temps real, i formular tasques que demanden flexibilitat i

capacitat per oferir solucions a problemes i processos i situacions complexes. En aquesta línia se situen dos iniciatives per potenciar l'ús de les TIC: (i) La implantació de manera transversal de les noves tecnologies en un gran nombre d'assignatures, de diverses assignatures específiques obligatòries com ara Noves Tecnologies aplicades al Turisme i Noves tecnologies en la direcció i la gestió del turisme; (ii) La introducció de recursos materials més pràctics i relacionats amb les noves tecnologies per realitzar la docència de diferents assignatures que es tradueix en la realització de convenis amb empreses de software del sector turístic (semblant al subscrit amb el Grup IGC) i formació del professorat.

El tercer eix consisteix a la intensificació de les pràctiques acadèmiques externes. Unes pràctiques que neixen amb l'objectiu de formar professionals que adquireixin unes habilitats i destreses que els facin capaços de resoldre els problemes de gestió propis del seu àmbit competencial. Així mateix, pretenen ser un pont d'unió i d'adaptació contínua dels coneixements adquirits a les aules universitàries i la realitat empresarial i laboral de la nostra societat, que ha de donar com a resultat un valor afegit en els estudis del Grau de Turisme en el sentit d'aconseguir un reconeixement a nivell professional i una adaptació al món laboral i a l'entorn geogràfic al qual pertanyen. Per assolir els objectius esmentats el programa de Pràctiques Acadèmiques Externes té com a funció principal facilitar impulsar l'intercanvi d'opinions i diàleg permanent amb el teixit empresarial, professional i institucional tant de Lleida com de les principals zones turístiques, de manera que les empreses, professionals i institucions prenguin més protagonisme i implicació en el procés de formació dels estudiants. D'altra banda, el mateix programa de pràctiques ha de permetre que les empreses i professionals coneguin de primera mà i disposin d'una valuosa informació relativa al nivell de formació dels estudiants de la Universitat de Lleida així com de la seva experiència dins del teixit empresarial afí.

Així doncs, i atès que les Pràctiques Acadèmiques Externes tenen un paper essencial en el Grau de Turisme de la UdL es proposa intensificar les pràctiques externes, tant curriculars com extracurriculars, per tal que els estudiants puguin posar en pràctica tots els coneixements teòrics adquirits durant el grau en diferents empreses i institucions turístiques. Aquesta ampliació, implicaria repartir les pràctiques externes al llarg de tot el Grau. D'aquesta forma l'estudiantat podrà realitzar-les en diferents empreses, ja que és especialment necessari en el Grau en Turisme donada la gran diversificació de tipologies d'empreses i institucions dedicades al turisme.

Finalment, l'últim eix seria l'aposta decidida per la internacionalització del Grau en Turisme que sorgeix arran del compromís de la Facultat de Dret i Economia amb el Pla Operatiu d'Internacionalització (POI). Les propostes en aquest sentit són diverses: (i) Incrementar el nombre d'assignatures d'idiomes; (ii) Incrementar el nombre d'assignatures obligatòries i optatives impartides en llengua estrangera (preferentment anglès); (iii) Potenciar la realització de TFG en llengua estrangera; (iv) Incorporar les assignatures de mobilitat realitzades a l'estranger, com a optativitat del grau i, finalment, (v) Oferir l'oportunitat que l'estudiantat pugui realitzar les pràctiques acadèmiques externes a l'estranger.

Quan als suggeriments relatius a *concretar en la memoria las materias en términos de resultados de aprendizaje* i *aportar la dedicación temporal relacionada con cada*

actividad formativa en cada una de las materias y/o asignaturas, hem vingut entenen que el nivell de detall que suggereix l'informe d'ANECA, no correspon realitzar-lo en la memòria de verificació sinó en el Pla Docent (o Guia Docent) de cada matèria o assignatura en què s'exposen: (i) Les dades descriptives de la matèria i de la seva docència (contextualització); (ii) Les competències amb les que està relacionada l'assignatura; (iii) Els objectius d'aprenentatge de l'assignatura; (iv) Els blocs temàtics en què s'organitzen els continguts de l'assignatura; (v) L'enfocament metodològic (estratègies i activitats) que permetin assumir els objectius d'aprenentatge; (vi) L'avaluació; i, finalment, (vii) Les fonts d'informació bàsica.

Volem assenyalar que el canvi fonamental en els nous plans d'estudis derivats del procés de convergència europea es troba no només en el disseny d'aquests sinó també en la concreció curricular de cada assignatura dins del pla d'estudis de la titulació. En aquest sentit, entenem que la planificació de cada disciplina és un tipus d'actuació docent de segon ordre ja que està supeditada a moments anteriors i superiors en la jerarquia decisonal i, per tant, no es pot exigir la concreció que li es característica a altres fases del disseny del projecte formatiu.

1.3 Els estudiants admesos tenen el perfil d'ingrés adequat per a la titulació i el seu nombre és coherent amb el nombre de places ofertes

Tot i que seguint els criteris de la LOGSE, els batxillerats que en l'actualitat possibiliten l'accés al Grau en Turisme són tots els legalment previstos (ciències socials, humanitats, científicotècnic, ciències de la salut i artístic), a la Memòria per la verificació de la titulació es recomanava que la formació del alumne correspongués a la modalitat de ciències socials i humanitats i, en relació als cicles formatius, és consideraven preferents: Administració i finances, Agències de viatges, Allotjament, Animació turística, Comerç internacional, Gestió comercial i màrqueting, Gestió del transport, Imatge, Informació i comercialització turística, Restauració i Secretariat. Aquesta informació està disponible a l'enllaç:

<http://www.turisme.udl.cat/ca/futurs-estudiants/acces-admissio.html>

Amb independència de l'anterior, en la Memòria valoràvem que, atès que l'activitat turística es caracteritza per prestar serveis adreçats a les persones, el factor de les interrelacionals personals destaca per sobre d'altres i per aquest motiu requereix que els futurs alumnes presentin determinades característiques com ara la facilitat per la comunicació oral en varies llengües, disposició pel treball en equip, iniciativa i creativitat.

Les dades evidencien que la via d'accés més habitual per cursar els estudis del Grau en Turisme és la Via COU/PAAU situant-se en el curs 2013-14 en un 79%. Cal destacar que el nombre d'alumnes de nova matrícula que accedeixen dels cicles formatius només és d'un 18%. Igualment resulta rellevant que, a diferència d'anys anteriors, no hi ha cap alumne matriculat per la via d'accés d'altres titulacions "segona titulació", la qual cosa es pot justificar amb la crisi existent i amb l'increment de les taxes i preus. Pel que fa a les dades de gènere i edat, cal assenyalar que el nombre de dones supera àmpliament al dels d'homes en totes les vies d'accés, 61% de l'estudiantat provinent de la VIA COU/PAAU i 83% provinent de cicles. Pel que fa a les notes d'accés al Grau en Turisme el curs 2013-2014 la nota mitjana dels estudiants oscil·la entre (6-8) un 54%, i entre (5-6) un 38%.

Del que s'ha exposat es dedueix que, en línies generals, el perfil d'accés al Grau en Turisme s'adequa al previst en la memòria de verificació del Grau.

Quan al nombre d'estudiants, des del primer curs de la seva implantació, la Facultat de Dret i Economia ofereix 50 places de nou ingrés al Grau en Turisme. Al curs 2010/2011 la matrícula fou de 32 estudiants, un 64% del total de l'oferta. Per tal d'analitzar la dada en conjunt, cal tenir en compte que es va disposar de poc temps per comunicar la nova oferta i que aquesta xifra suposava triplicar l'oferta de la Diplomatura en Turisme de l'anterior centre adscrit de la UdL. Cal destacar que el nombre d'estudiantat ERASMUS matriculat en assignatures d'aquesta titulació va permetre completar la matrícula del curs amb 13 nous estudiants.

Al curs 2011/2012 es van matricular 39 estudiants la majoria d'ells procedents de Catalunya, un 78% del total de l'oferta. Per tant, el nombre de matriculats va augmentar un 14% respecte al curs anterior gracies a que es va realitzar estratègies per a donar a conèixer l'oferta del Grau de Turisme a la UdL mitjançant una campanya de promoció en els mitjans de comunicació i la participació de la coordinació de la titulació a les diferents jornades d'orientació universitària que organitzen els centres de secundària del territori, així com la organització de Jornades de Turisme on hi ha una interacció entre universitat, empreses, institucions i estudiants. De nou, la matrícula del Grau es va incrementar amb 12 estudiants Erasmus, així com un grup de 10 estudiants asiàtics que cursen un diploma d'estudis hispànics.

Durant el curs 2012/2013 es van matricular 44 estudiants, per tant, això suposa un augment del 15% amb la matrícula del curs 2011/2012 i un 30% acumulat des de que es va implantar el Grau. Cal destacar que, a diferència dels cursos anteriors, un 84% dels alumnes matriculats van escollir com a primera opció el Grau en Turisme.

Finalment, durant el curs 2013/2014, la matrícula ha estat de 39 alumnes, la majoria d'ells amb primera opció.

MÀSTER UNIVERSITARI EN COMPTABILITAT, AUDITORIA I CONTROL DE GESTIÓ

1.2 El pla d'estudis i l'estructura del currículum són coherents amb el perfil de competències i amb els objectius de la titulació

A l'informe de "Evaluación de la sol·licitud de verificación del título oficial" elaborat per ANECA amb data 4 de juny de 2010 es formulaven una sèrie de recomanacions de millora del pla d'estudis.

En relació amb el criteri 2 (Justificació del títol) *"se recomienda explicitar en qué medida los referentes externos aportados avalan la propuesta de título"* y *"Se recomienda concretar los procedimientos de consulta internos y externos para la elaboración del plan de estudios y especificar los colectivos que han sido consultados"*.

El Màster en Comptabilitat, Auditoria i Control de Gestió (MACAUD) és un màster amb un doble caràcter, professionalitzador i de recerca, que compren un mòdul obligatori sobre informació financera per a la presa de decisions que suposa la troncalitat del màster i continua, segons l'elecció de l'estudiant, amb un mòdul optatiu sobre (i) control de gestió, (ii) auditoria o (iii) investigació concloent amb el TFM.

L'especialitat de control de gestió prepara l'estudiantat per a la inserció professional en el món de l'empresa per ocupar llocs de responsabilitat com a director financer o *controller*. La pràctica del control de gestió (*controller*) és una especialització professional internacionalment reconeguda per organismes i institucions d'acreditació, com el *Chartered Institute of Management Accountants* o el *CMA-Certified Management Accountant*. El *controller* és també un dels perfils professionals més demandats avui dia per empreses i firmes de consultoria. La seva missió fonamental, assegurar el creixement rendible de l'empresa i el control intern de la seva gestió, es desenvolupa actualment en un entorn en què les tecnologies de la informació, la innovació en els sistemes de gestió (qualitat, medi ambient, riscos laborals) i els canvis en la normativa comptable han augmentat la seva importància, alhora que han modificat substancialment les seves comeses tradicionals.

Així mateix, el MACAUD aporta l'especialització necessària per aquells que vulguin exercir la professió d'auditor. Es pretén, mitjançant el coneixement i ús de les normes i l'aplicació de les tècniques de mostreig, anàlisi del control intern i estudi de les operacions realitzades per l'empresa, determinar si la informació economicofinancera subministrada per l'empresa reflecteix la imatge fidel de la mateixa. En aquest cas, la línia d'especialització aporta 4 crèdits ECTS de pràctiques externes per tal de conèixer el treball de l'auditoria en un despatx professional i adquirir noves competències relacionades amb l'activitat.

Cal ressaltar que el MACAUD està homologat per l'Instituto de Contabilidad y Auditoria de Cuentas (ICAC) adscrit al Ministerio de Economía y Competitividad, és per això que la seva superació dispensa de la provació de capacitació teòrica en el procés d'accés al Registre Oficial d'Auditors de Comptes (ROAC). És per aquest motiu que durant el proper curs 2014-2015 està prevista una modificació d'aquest Màster per tal d'adaptar-se als requeriments de la nova Llei d'Auditoria concretament a la Resolució de 12 de juny de 2014 de l'ICAC que estableix els requisits que han d'acomplir els programes de formació teòrica d'auditors. Alhora de complir amb aquest requisit d'adaptar el màster a la resolució del ICAC es vol millorar l'oferta del mateix amb un mòdul de Gestió financera i control de gestió adaptat a les PIMES que tindrà una altra especialitzat amb forta demanda al territori.

En aquest sentit, el principal referent extern és el propi ICAC i l'Institut de Censors Jurats de Comptes d'Espanya que en col·laboració amb diferents universitats i especialment amb la Universitat d'Alcalá té organitzats màsters i cursos homologats per l'ICAC que responen a les demandes laborals del sector. En el nostre cas, des dels col·legis professionals amb presència a Lleida, com són el Col·legi d'Economistes de Catalunya, l'II-lustre Col·legi de Titulats Mercantils i Empresarials de Lleida i el Col·legi de Censors Jurats de Comptes de Catalunya van informar a l'FDE de les necessitats formatives i d'actualització de coneixements de la professió en aquest àmbit i de l'oportunitat i conveniència d'implantar un

màster que prepari per a l'exercici de la professió en un moment de canvi dels plans d'estudis segons el procés de Bolonya i també de la reforma de la Llei d'Auditoria que regula la professió, posant l'accent en la bona acollida que podria tenir, no només entre els nous graduats en ADE, sinó també entre els professionals de la comptabilitat, llicenciats en econòmiques, empresarials i ADE, que trobarien en aquest Màster l'oportunitat d'actualitzar i perfeccionar coneixements i preparar-los per la professió en les àrees comptable i financera. Aquestes organitzacions van col·laborar en la redacció del Pla d'estudis realitzant suggeriments i en algun cas van tenir participació directa en la comissió d'elaboració del Pla d'Estudis.

Quan al criteri 3 (Objectius), tot i reconèixer que s'han definit uns objectius pertinents amb la denominació del títol que es concreten en competències a assolir per l'estudiantat *“Se recomienda establecer cuáles son las competencias recogidas en documentos de redes o entidades nacionales e internacionales analizando su correspondencia con las competencias propuestas.”*

Els objectius i competències del Màster s'han elaborat d'acord amb les indicacions de l'article 15 i l'annex I del Reial Decret 1393/2007, detallant aquelles competències bàsiques que garanteixen aquest nivell de formació universitària. Les competències s'han concretat d'acord a les tres especialitats proposades en el màster, relacionant-les amb les dues orientacions: professional i investigadora.

Finalment, pel que fa al criteri 5 (planificació de l'ensenyament) *“Se recomienda concretar las competencias del módulo o materia en términos de resultados de aprendizaje”, “Se recomienda incluir información sobre el régimen de permanencia de los estudiantes”.*

Es considera que la concreció de les competències en resultats d'aprenentatge no correspon realitzar-la en la memòria Verifica sinó en les guies docents de cada matèria com així es fa.

<http://www.masterauditoria.udl.cat/ca/pla-formatiu/pla-estudis-guies-docents.html>

Pel que fa a la informació sobre el règim de permanència està inclosa a la Normativa Acadèmica dels Estudis Oficials de Màster del curs 2014-2015 disponible a <http://www.udl.cat/udl/norma/ordenaci-.html> normativa que s'aprova per cadascun dels cursos acadèmics

1.3 Els estudiants admesos tenen el perfil d'ingrés adequat per la titulació i el seu número és coherent amb el nombre de places ofertes.

Segons preveu la Memòria Verifica, el perfil general d'ingrés de l'estudiant es correspon al de llicenciats/des o graduats/des en ADE o Economia que vulguin especialitzar-se en l'àmbit de l'administració d'empreses, de la comptabilitat, de les finances i de l'auditoria de comptes. Les vies d'accés, consisteixen en una entrada directa per als llicenciats o graduats en economia i empresa i una prova de nivell per a altres titulats que vinguin d'enginyeries amb especialitat en empresa. Per als Diplomats en Ciències Empresarials, enginyeries i altres títols universitaris, es facilitarà la realització d'uns complements formatius mitjançant la realització de 60 crèdits propis de l'especialitat del Màster, la superació atorgarà l'accés directe.

Aquesta informació està disponible a l'enllaç:
<http://www.masterauditoria.udl.cat/ca/futurs-estudiants/acces-admissio.html>

Les dades evidencien que, en línies generals, el perfil d'accés al MACAUD s'adequa al previst en la memòria de verificació del Grau.

Quan al nombre d'estudiants, l'evolució de les dades de matrícula durant tot el període de desplegament mostren que des de la implantació del MACAUD el curs 2010-2011, la taxa d'ocupació de la titulació ha oscil·lat entre un 42% i un 51% respecte al nombre de places previstes en la Memòria de verificació. Una possible explicació d'aquestes dades pot trobar-se en el fet que atès el perfil tècnic del mateix només es pot nodrir d'estudiantat de determinades titulacions: Grau en ADE, Llicenciat en ADE o Llicenciat en Econòmiques. En aquest sentit, cal tenir en compte que: (i) la primera cohort del Grau en ADE del nostre centre que (teòricament) podia cursar aquest Màster no ha finalitzat els seus estudis fins al curs acadèmic 2013-2014, això explica que la matrícula del MACAUD del curs 2014-2015 sigui de 21 alumnes i, per tant, elevi la taxa d'ocupació al 60% respecte al nombre de places que figura a la Memòria (35). (ii) Pel que als Llicenciats en Econòmiques, el nostre centre no ofereix aquesta titulació, i atès que la major part del nostre estudiantat prové del nostre territori és normal no rebre aquest tipus d'alumnes.

1.4 La titulació disposa de mecanismes de coordinació docent adequats. (CENTRE)

Les titulacions del centre disposen d'una sèrie d'instàncies que permeten la coordinació docent. En un primer nivell destaca la figura del responsable de l'assignatura del Grau/Màster l'homogeneïtat de la guia docent de l'assignatura (objectius d'aprenentatge, contingut, activitats d'aprenentatge i metodologia d'avaluació) amb independència del nombre de professors que la imparteixen en els grups grans (GG) i en els grups mitjans (GM).

En un segon nivell es troba la figura del **coordinador del Grau/Màster**. Durant els primers cursos d'implantació dels Graus es van celebrar reunions periòdiques de coordinació per ajudar a reorientar algunes situacions potencialment conflictives com ara: evitar reiteracions d'activitats entre dues o més assignatures, homogeneïtzar el model d'avaluació, establir un calendari d'activitats coordinades que evitin superposicions. Actualment criem que la titulació en el seu conjunt ha adoptat un format d'ensenyament que resulta còmode i sembla, en general, efectiu. Cada curs, el professorat introdueix petites variacions en la guia docent d'acord amb l'experiència precedent i la necessitat de coordinar i corregir algunes situacions és menor. Des de la implantació de les Dobles Titulacions, també hi ha un/a coordinador/a propi per facilitar el seu seguiment ja que entenem que la doble titulació planteja una sèrie de necessitats de coordinació diferents i específiques.

Així mateix, la figura del coordinador/a de titulació esdevé un element clau en el procediment per atendre queixes, demandes i suggeriments de l'estudiantat. El Correu Obert és l'instrument que permet al coordinador/a recollir aquesta

informació. Sens perjudici de l'anterior i en el cas dels Graus es va consolidar una pràctica consistent en que la coordinació del Grau celebra diferents reunions amb l'estudiantat, fonamentalment delegats dels grups mitjans, per tal de valorar, debatre i resoldre demandes/queixes/suggeriments de funcionament que van sorgint durant el curs acadèmic. En aquest context cal destacar que els períodes d'avaluació i les dates concretes de les proves avaluables de les diferents assignatures es pacten amb la representació de l'estudiantat.

El tercer nivell de coordinació està representat per la **Comissió d'Estudis de l'ensenyament de Grau** corresponent. La composició i funcions d'aquestes comissions es descriuen al Reglament de la Facultat de Dret i Economia: <http://www.fde.udl.cat/fde/normativa.html>

Pel que fa als Màsters aquesta coordinació està representada per la **Comissió del Programa Oficial de Postgraus de l'FDE** que vetlla pels estudis de Màster que imparteix el centre. Les seves funcions són: (i) coordinar la gestió acadèmica i administrativa dels diferents màsters; (ii) fer el seguiment i avaluació dels màsters per tal d'assegurar mínims de qualitat. Aquesta Comissió està integrada per tots/es els coordinadors/es dels màsters de l'FDE, el director del programa de doctorat en Dret i Empresa, dos membres de l'equip deganal i dos representants de l'estudiantat de tercer cicle.

Respecte al Màster en Sistema de Justícia Penal, en ser un màster interuniversitari, en què el professorat de la titulació presta els seus serveis en diferents universitats públiques amb les corresponents estructures institucionals cadascuna d'elles, la coordinació de la titulació ha d'afrontar reptes que titulacions impartides preferentment per una única institució no presenten. Per tal d'afavorir una adequada coordinació docent, des de l'inici en la implantació de la titulació es va designar un coordinador de la titulació a cadascuna de les 3 universitats participants que juntament amb la coordinadora general de la titulació de la Universitat de Lleida conformen la comissió d'estudis del màster. Així es va preveure ja al conveni per a la impartició del màster que signaren totes les universitats participants. Aquesta comissió d'estudis realitza un mínim de dues reunions per curs acadèmic, la primera s'acostuma a realitzar el primer quadrimestre, al desembre-gener de l'any acadèmic corresponent; en ella es revisa tant el procés de preinscripció, com de matrícula i de convalidació de crèdits dels alumnes matriculats el curs acadèmic corresponent i s'assignen tutors per als treballs finals de màster, a banda de valorar-se el desenvolupament de la docència al llarg del primer quadrimestre. La segona, que es realitza al llarg del segon quadrimestre, té per objecte tant la valoració de la docència del segon quadrimestre com la preparació de l'acte de defensa pública dels treballs finals de màster, així com l'organització del proper curs acadèmic.

Per tal d'economitzar en la realització d'aquestes reunions i per facilitar-ne l'assistència dels quatre coordinadors, generalment es realitzen per videoconferència. Malgrat aquest és el nombre mínim de sessions de la comissió d'estudis que es fan per any, la comunicació de la coordinadora del màster amb els tres restants coordinadors de les altres universitats en tot el que fa referència tant a aspectes acadèmics com en ocasions de gestió, és constant.

El quart nivell de coordinació correspon a l'**equip directriu de FDE**. El deganat convoca una reunió setmanal a la qual hi assisteixen els membres de l'equip deganal.

Mensualment els assistents a la reunió s'amplien amb la presència dels coordinadors de grau, cap del negociat acadèmic-docent i responsable de planificació docent. L'acta que recull el desenvolupament i acords de la sessió està a disposició de tot l'equip docent de la facultat (equip, coordinadors, negociat acadèmic-docent i planificació docent) a través de la intranet.

D'altra banda, durant el curs 2012-13 es va crear la **Comissió assessora de l'FDE**. L'equip de direcció del centre era conscient de que les funcions atribuïdes a l'FDE i les competències que assumeixen els seus òrgans unipersonals, com és el cas dels directors i directores dels departaments, i òrgans col·legiats no es poden dur a terme correctament sense la complicitat del PDI i el PAS adscrit al centre. Malgrat aquesta intensa relació entre les competències dels òrgans del centre i els departaments, no hi havia cap instància que permetés articular aquesta col·laboració o coordinació de forma més o menys estable. Per això, en ús de la facultat atribuïda al degà/degana de "Convocar els/les directors/res dels departaments que imparteixen docència en la Facultat i planificar i coordinar l'execució del seu pla docent (degà/degana)" (art. 30 g) del Reglament FDE) es va aprovar la creació d'una Comissió Assessora de la FDE com a òrgan d'informació, consulta i debat del nostre centre.

Amb independència de les instàncies de coordinació descrites, també cal destacar l'esforç per coordinar el desenvolupament de dues assignatures en particular: les pràctiques acadèmiques externes i el TFG. En aquest sentit el deganat de l'FDE, seguint les directius fixades per la Normativa de les Pràctiques Acadèmiques Externes de la UdL, aprovada pel Consell de Govern de 26 de febrer de 2014, va dissenyar una estructura organitzativa que permet homogeneïtzar el desenvolupament de les pràctiques acadèmiques externes corresponents a les titulacions de Graus i Màsters del nostre centre. Aquesta estructura encapçalada per la vicedegana responsable de pràctiques acadèmiques externes de l'FDE (PAE-FDE) s'integra pel professorat responsable de les pràctiques acadèmiques externes curriculars de cadascun dels Graus (Dret, ADE i Turisme) així com els coordinadors/es dels Màsters que tenen pràctiques acadèmiques externes obligatòries (MACAUD i Màster en Advocacia). També forma part d'aquesta comissió, la professora responsable de les pràctiques acadèmiques externes extracurriculars de l'FDE i el personal d'administració del Negociat Academicodocent que gestiona directament la documentació administrativa d'aquestes pràctiques.

Finalment, pel que fa al TFG, l'equip deganal va formular un "Reglament del Treball Final de Grau de la Facultat de Dret i Economia" amb la finalitat d'unificar els criteris i els procediments que garanteixen una actuació homogènia en la planificació i avaluació dels TFG de les titulacions que s'imparteixen en el nostre centre. En particular, volem destacar les solucions adoptades per gestionar la gran quantitat d'estudiantat matriculat en aquesta assignatura previstes en l'article 4 d'aquest Reglament.

El Reglament va acompanyat d'un document de planificació (cronograma) així com d'una sèrie de documents: model de la memòria final, rubrica de valoració de la defensa oral, fitxa del TFG i vistiplau del dipòsit, acta de qualificació del TFG i la resta de documentació disponible a l'espai SAKAI de la matèria.

Podem concloure amb una valoració molt positiva dels mecanismes descrits i el seu funcionament atès que ens permeten coordinar els estudis i fer-ne el seguiment per identificar les millores necessàries.

ESTÀNDARD 2. Pertinència de la informació pública (CENTRE)

2.1. La institució publica informació veraç, completa i actualitzada sobre les característiques de la titulació, el seu desenvolupament operatiu i els resultats assolits

Actualment, l'enllaç a la web dels diferents graus i màsters <http://www.fde.udl.cat/estudis/> annexa el dossier d'indicadors de la titulació, corresponent al darrer curs tancat. La principal font d'informació d'aquest dossier és el DATAWAREHOUSE, que publica informació veraç i actualitzada referent a les característiques dels ensenyaments, a la vegada que permet analitzar-ne el seu desenvolupament operatiu i avaluar els resultats assolits al llarg dels darrers cursos. Aquest dossier d'indicadors s'ha anat ampliant fins incorporar la pràctica totalitat dels indicadors que recull la Guia d'acreditació, tal i com recomanava l'informe d'AQU Catalunya.

2.2. La institució garanteix un accés fàcil a la informació rellevant de la titulació a tots els grups d'interès, que inclou els resultats del seguiment

El centre disposa de diferents eines de comunicació per tal de facilitar i garantir que la informació rellevant de Graus i Màsters arriba a tots els grups d'interès. Entre aquestes destaquem les següents: espais de comunicació a través del campus virtual existent a la plataforma SAKAI, intranet, web de l'FDE i grups de correu. A través de tots aquests mitjans es garanteix una correcta comunicació entre el centre i els col·lectius interessats en disposar d'aquestes dades rellevants. Pel que fa als informes de seguiment anual de les titulacions aquests estan disponibles per a tots els grups d'interès a l'enllaç <http://www.udl.cat/serveis/oqua/qualitat/seguiment.html>

2.3. La institució publica el SGIQ en que s'emmarca la titulació.

La Universitat de Lleida ha dissenyat un Sistema de Garantia Interna de la Qualitat de les titulacions (SGIQ) que ha estat certificat per AQU Catalunya.

El Sistema de Garantia Interna de la Qualitat de cada centre es troba recollit en:

- el Manual de Qualitat de la UdL, on es presenta la política de qualitat i el model de gestió de la universitat,
- el Manual de Procediments generals de la universitat, on es recullen els procediments que es desenvolupen de la mateixa manera a tota la universitat
- el Manual del Sistema de Garantia Interna de la Qualitat de cada centre, on es recull l'organització del centre, l'estructura per a gestionar el SGIQ i els procediments específics del centre.

La institució publica el Sistema de Garantia Interna de la Qualitat (SGIQ) en la següent adreça web: <http://www.udl.cat/serveis/oqua/qualitat/qualitat.html>

ESTÀNDARD 3. Eficàcia del sistema de garantia interna de la qualitat de la titulació (CENTRE)

3.1. El SGIC implementat ha facilitat el procés de disseny i aprovació de les titulacions.

La Facultat de Dret i Economia admet com a procediment propi el procediment general PG02 Dissenyar programes formatius. L'objecte d'aquest procediment és establir les pautes que cal aplicar en el disseny dels nous títols de grau i postgrau adaptats a l'EEES i el seguiment i revisió posterior dels seus resultats per tal de garantir la qualitat dels programes formatius oficials.

En el context d'aquest procediment, la Facultat de Dret i Economia va constituir una Comissió de Grau per cadascun dels graus dels quals és responsable: Grau en Dret, Grau en ADE i Grau en Turisme, amb la funció de recollir la informació de referents interns i externs, i fer l'anàlisi i disseny del perfil del graduat. A partir del perfil del graduat, la Comissió de Grau va dissenyar l'estructura del programa i del contingut de les matèries d'aquest programa i va elaborar la memòria per a la sol·licitud de títols oficials, que inclou el perfil d'ingrés. Es pot consultar la composició i trajectòria d'aquestes comissions en les Memòries de Verificació corresponents.

Pel que fa als màsters de la Facultat de Dret i Economia, cal distingir entre l'òrgan responsable del programa de postgrau Construcció Europea: Aspectes Jurídics i Econòmics, que és qui ha de donar el vistiplau a les propostes de màster que s'engloben en el seu programa i les Comissions d'Estudis de cada Màster que són les que dissenyen les propostes del perfil de graduat, l'estructura del programa formatiu i el contingut de les matèries, i elaboren el document de planificació (o les modificacions que siguin necessàries) del programa de formació. També són les que participen en el procés de seguiment i avaluació del màster.

Finalment, assenyalar que la Junta de Facultat és l'òrgan encarregat d'aprovar les propostes dels programes formatius que s'han d'implementar al centre.

Totes les actes de les comissions descrites són custodiades pel centre i estan disponibles al Portafoli de la titulació o del centre, segons correspongui el nivell de decisió de la comissió.

3.2. El SGIC implementat garanteix la recollida d'informació i resultats rellevants per la gestió eficient de les titulacions, en especial els resultats de l'aprenentatge i la satisfacció dels grups d'interès.

La UdL posa a disposició dels responsables acadèmics una sèrie d'eines que proporcionen les dades necessàries per a la reflexió i la consegüent presa de decisions. L'Oficina de Qualitat, a través de la plataforma Datawarehouse de la UdL facilita al coordinador/a del programa formatiu l'accés a les dades actualitzades de la seva titulació. El deganat del centre també disposa d'aquestes dades i, a més, les de la resta de centres amb la qual cosa pot fer anàlisis comparatives. En la plataforma DATA es troben dades relatives a: (i) Evolució de la

matricula nova i relació amb places ofertades; (ii) Evolució de la matricula total; (iii) Taxes d'èxit per convocatòria i taxa de rendiment, per a cada assignatura; (iv) Taxes d'èxit i rendiment del conjunt de l'ensenyament; (v) Evolució de les cohorts amb les taxes de graduació, abandonament a primer any i global i taxes d'endarreriment; (vi) Taxes d'eficiència.

A més, el campus virtual de la UdL té un espai disponible per a cada titulació anomenat "Portafoli del Títol". En aquest espai s'ha creat un repositori documental on s'agrupa tota la informació que pot ser útil per al seguiment anual de la titulació. Entre d'altres, conté la següent documentació: (i) Memòria de sol·licitud de la titulació; (ii) Resultats acadèmics dels estudiants; (iii) Estudis d'inserció laboral; (iv) Observacions, comentaris o incidències relacionades amb el programa i manifestades per l'estudiantat a través de l'aplicació "correu obert", etc.

La informació proporcionada pel DATA així com la documentació inclosa en el "Portafoli del Títol" són suficients i, per descomptat, útils per fer una diagnosi acurada dels resultats de l'aprenentatge del nostre estudiantat i identificar possibles problemes o conflictes. A més, permeten establir la traçabilitat en el desplegament, avaluació i millora de cada titulació. Aquest element és essencial per garantir una certa línia de continuïtat entre els diversos equips que se succeeixen en la direcció del centre i, conseqüentment, en la coordinació de les diverses titulacions que són gestionades per aquest.

Pel que fa als instruments per la recollida de la satisfacció dels grups d'interès, en aquest moments són les següents: (i) Enquestes sobre assignatura/professorat (estudis oficials de Grau i Màster); (ii) Enquestes de final programa (estudis oficials de Grau i Màster); (iii) Enquestes sobre el pràcticum extern (estudis de grau i estudis de màster amb atribucions professionals) que es fan a l'estudiantat, al/la tutor/a de l'empresa o centre col·laborador, al/la tutor/a a la UdL i a l'estudiantat; (iv) Enquestes sobre la mobilitat (a l'estudiantat entrant i a l'estudiantat sortint)

<http://www.udl.cat/serveis/oqua/publicacions/enquestes.html>

Normalment, aquestes enquestes es fan presencialment a través de becaris/es enquestadors/es, a través del professorat que realitza l'autogestió de les seves assignatures o a través de professorat coordinador que la distribueix a l'alumnat. Els resultats en les diferents enquestes d'opinió també es troben a la disposició del coordinador/a del programa formatiu i del deganat. Addicionalment, el deganat té accés a un document que recull una relació d'observacions que l'estudiantat ha pogut redactar sobre el professorat de l'assignatura o sobre la pròpia assignatura. Aquest document és especialment útil perquè et permet interpretar les qualificacions numèriques amb més precisió.

3.3. El SGIC implementat facilita el procés de seguiment i, en el seu cas, el de modificació de les titulacions, i garanteix la millora contínua de la seva qualitat a partir de l'anàlisi de dades objectives.

La Facultat de Dret i Economia admet com a procediment propi el procediment general PG 03 Revisar i millorar els programes formatius oficials l'objecte del qual és establir les pautes a aplicar en el seguiment dels resultats d'un programa, per tal d'identificar aspectes de millora i dur-los a la pràctica, amb la participació de tots els agents implicats.

Valorem molt positivament aquest procediment ja que ens permet: (i) Assegurar l'execució efectiva dels ensenyaments d'acord amb el contingut del pla d'estudis del títol verificat; (ii) Detectar possibles deficiències en la implantació del títol, proposant recomanacions i suggeriments de millora i, també, identificar bones pràctiques; (iv) Aportar informació rellevant per analitzar el grau d'adaptació dels títols a l'Espai Europeu d'Educació Superior; (v) Evidenciar els progressos del títol en el desenvolupament del Sistema Intern de Garantia de Qualitat tant pel que fa a la revisió de l'aplicació del pla d'estudis com a la proposta d'accions per millorar el seu disseny i implantació.

3.4. El SGIC implementat facilita el procés d'acreditació de les titulacions.

Els procediments del SGIQ preveuen i donen suport al centre en el procés d'acreditació de les titulacions. Entre les accions que defineix i contempla el SGIQ, hi ha la recollida de tota la informació històrica al portafoli del títol: les memòries verificades, les seves modificacions, els informes de seguiment anual de les titulacions, els Plans de Millora i el seguiment anual del SGIQ així com les evidències dels cursos anteriors. Aquesta és una qüestió molt important ja que des de l'inici del desplegament de les noves titulacions adaptades a l'EEES ha canviat l'equip directiu i disposar de tota aquesta informació facilita la gestió.

El procés de seguiment de les titulacions definit al SGIQ serveix al centre per proposar accions de millora i la revisió anual del mateix permet detectar els punts febles que requereixen accions concretes. Totes aquestes accions queden reflectides en els Plans de Millora anuals que tenen un efecte positiu i quantificable a les titulacions.

Aquestes propostes són obertes per als diferents col·lectius del centre. A més a més, el procediment motiva al centre a mantenir un procés de millora continu. En tot aquest procés es compta amb l'assessorament i l'acompanyament de l'Oficina de Qualitat que alhora assessora a l'equip directiu sobre el procés, ajudant-lo a elaborar la documentació i a obtenir les evidències que recauen en el propi centre, com són les evidències d'avaluació de les titulacions i també a establir la composició de les audiències. Aquest recolzament facilita l'aportació de la documentació necessària en el procés d'acreditació.

3.5. El SGIC implementat es revisa periòdicament per analitzar la seva adequació i, si procedeix, es proposa un pla de millora per optimitzar-lo.

Anualment la Comissió de Garantia de la Qualitat del centre fa el seguiment de la implantació del SGIQ i n'estudia i aprova les propostes de millora. Tot i que la responsabilitat del seguiment del centre recau en el degà/director del centre, el deganat convida a participar en el procés de revisió del SGIQ a tots aquells /es que participen en el seguiment i avaluació de la docència tal i com queda acreditat en els informes de seguiment i revisió del SGIQ.

El procediment per dur a terme el seguiment i revisió del SGIQ és el següent: des de l'Oficina de Qualitat es posa a disposició de les persones indicades pel deganat un document (una plantilla) que permet fer una revisió sistemàtica de tots els procediments que hi ha establerts en un centre per a la gestió i millora de les titulacions. També inclou algunes qüestions rellevants que es plantegen en la Guia per a l'acreditació de les titulacions oficials de grau i màster publicada per AQU Catalunya.

En aquesta plantilla de seguiment només s'inclouen els indicadors que impliquen una reflexió sobre el nivell de responsabilitat del centre. Hi ha altres nivells de responsabilitat que es corresponen a les valoracions que ha d'efectuar la universitat. Aquest és el motiu pel qual no es planteja el mateix nombre de ítems per a cada procediment, ja que en alguns procediments les responsabilitats de la universitat són més amples i s'analitzaran amb més profunditat per part de l'equip de govern de la universitat.

Un cop realitzat l'anàlisi individual dels indicadors. Els responsables del seguiment i avaluació de la docència del centre es reuneixen per discutir aquesta anàlisi. Com a resultat d'aquesta discussió s'identifiquen els punts febles i els punts forts i es formulen les propostes de millora. Els informes on es recull aquest seguiment i el seu resultat es pot consultar en les evidències.

ESTÀNDARD 4. Adequació del professorat al programa formatiu

GRAU EN ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES

4.1. El professorat reuneix els requeriments de nivell de qualificació acadèmica exigits per les titulacions del centre i té suficient i valorada experiència docent, investigadora i, en el seu cas, professional.

Les dades del curs 2013-14 mostren que el 58% de la docència del Grau en ADE és impartida per professorat doctor i un 42% per professorat no doctor. Per gèneres, hi ha una major docència impartida per professorat doctor del sexe femení (32%), i major pes del sexe masculí en les hores de docència impartides per professorat no doctor (25%). Per categoria professional, el 40% de la docència és impartida per titular-agregat/a, més del 5% per catedràtic/a i quasi un 30% per professorat associat.

Aquestes dades permeten corroborar la bona adequació del professorat que imparteix docència al Grau d'ADE, amb un pes elevat de professorat doctor, la qual cosa garanteix una rugositat acadèmica, i a la vegada una certa presència de professionals a les aules com a eina que permet conèixer a l'estudiant les realitats empresarials, atès el caràcter professionalitzador del grau.

Les valoracions sobre la qualitat del personal docent del Grau en ADE han de ser objecte de contrast amb les formulades pels principals destinataris de la formació, el nostre estudiantat. Sobre aquest particular cal destacar que la participació de l'estudiantat del Grau en ADE en les enquestes d'opinió és baixa durant tota l'etapa de desplegament del grau analitzada, es tracta d'una taxa inferior a la mitjana de la UdL, però similar a la del centre. En aquest sentit, cal assenyalar que l'alumnat no s'implica a l'hora de contestar les enquestes de valoració perquè, en general, no les troba útils. És per això que durant el curs 2013-14 s'ha demanat al professorat que busqui la implicació de l'estudiantat en la realització de les enquestes. De la mateixa manera, s'ha ofert major informació als enquestadors per tal que puguin indicar als estudiants sobre les implicacions que comporten els resultats d'aquestes valoracions.

El seguiment dels resultats de les enquestes d'opinió del període analitzat 2009-2013, pel que fa a les assignatures, permet afirmar que quasi totes les assignatures assolixen una valoració global superior a 3 punts sobre 5, amb

situacions puntuals en què les valoracions no baixen de 2,8 punts. S'observa que en general les assignatures optatives mostren unes valoracions superiors a les assignatures bàsiques i obligatòries. Segurament la possibilitat de matricular les matèries optatives per les quals l'estudiant té una major afinitat i preferència expliquen, en part, les seves majors puntuacions.

La valoració del professorat es situa en tots els casos en puntuacions superiors a 2,5 sobre 5. En alguns casos, les puntuacions més baixes corresponen al professorat de les assignatures que tenen taxes d'èxit baixes.

Pel que fa a la valoració de la tutora acadèmica de les pràctiques externes mostra un valor de 4.02 punts el curs 2013-14 superior a les taxes de l'FDE 3,84 i del conjunt de la UdL 3,95. La valoració dels aspectes referits a les Pràctiques externes mostra uns valors molt satisfactoris, amb puntuacions superiors a 4 sobre 5 en tots els apartats, excepte en els aspectes referits a l'organització (malgrat que superen els 3 punts). La coordinació entre els dos tutors (acadèmic i de l'empresa) amb una valoració de 3,46 és la més baixa. Tal com s'ha indicat anteriorment, el dossier d'indicadors de la titulació (TITULACIÓ EN XIFRES) disponible al web del Grau proporciona els resultats sobre la satisfacció dels estudiants registrats a les enquestes.

Quan als criteris d'assignació de professorat de primer curs, som conscients que el primer any universitari resulta un moment especial de transició i vulnerabilitat pel nostre estudiantat. La nostra missió és rebre, acompanyar i orientar adequadament als nostres nous alumnes perquè puguin convertir-se en aprenents autònoms. Hi ha molts estudis que assenyalen que certes característiques del professorat com "motivar l'alumnat", "tenir en compte les seves opinions sobre l'assignatura", i "dialogar amb ell sobre la marxa de les classes" contribueixen a que l'alumnat pugui superar amb èxit el primer curs universitari. Així mateix, els estudis coincideixen en afirmar que quan el professorat universitari implementa pràctiques d'ensenyament que promouen l'aprenentatge actiu, això exerceix efectes beneficiosos en la integració social, en el compromís institucional i en la persistència de l'alumnat. En el cas del Grau en ADE, els criteris d'assignació de professorat al primer curs intenten reflectir aquest tarannà que s'indueix dels estudis esmentats i, per tant, s'opta preferentment per un/a professor/a a temps complet amb un sòlid i contrastat perfil docent que resulta de l'experiència i l'interès per la millora de la qualitat docent (participació en projectes innovació docent, cursos de formació, etc.). Aquest perfil es dona en la majoria del professorat de primer curs del Grau tal i com sembla deduir-se de la valoració que fan el alumnes.

En tot cas, convé assenyalar que tot i tenir clars els criteris o característiques del professorat de primer, no és el centre qui fa l'assignació sinó els departaments a proposta de les diferents àrees de coneixement.

Pel que fa als criteris d'assignació del TFG, atès l'elevat nombre d'alumnes de la titulació que any rere any es matricula en aquesta assignatura, el centre va elaborar un reglament en el qual regulem de forma detallada el procediment i criteris d'aquesta assignació de professorat (articles 3 i 4 del Reglament). Podeu consultar més informació a l'enllaç següent:

http://www.fde.udl.cat/export/sites/FDE/normativa/NormativaTFG_2014.pdf

Finalment, quan a les pràctiques externes obligatòries del Grau en ADE hi ha una

coordinadora que, al seu torn, és també la professora responsable de les mateixes.

4.2 El professorat és suficient i disposa de la dedicació adequada per desenvolupar les seves funcions i atendre els estudiants.

Cal posar de manifest que la capacitat lectiva del professorat PDI del Grau en ADE ha sofert una reducció des del curs 2011-2012. Aquest fet ha tingut com a conseqüència, que la càrrega lectiva del professorat del Grau sigui una de les més elevades de totes les titulacions de la UdL. Tanmateix, la valoració, per part de l'estudiantat de la tasca duta a terme pel professorat que imparteix docència en la titulació és molt satisfactòria, tal i com s'ha posat de manifest en el punt anterior.

Això evidencia, d'una banda, l'esforç que realitza el professorat en un context no exempt de problemes. D'altra banda, cal valorar quins efectes poden manifestar-se a mig termini. Entre aquests destaca el progressiu envelliment de la plantilla que fa que s'hagi de començar a planificar el relleu generacional, atès que en els darrers cursos no s'ha incorporat cap professor a temps complet.

GRAU EN TURISME

4.1. El professorat reuneix els requeriments de nivell de qualificació acadèmica exigits per les titulacions del centre i té suficient i valorada experiència docent, investigadora i, en el seu cas, professional.

En primer lloc, cal tenir en compte que el Grau en Turisme té la particularitat de constituir una proposta formativa integrada dels principals enfocaments teòrics i científics existents en el camp de les ciències socials per proporcionar a l'estudiantat un coneixement del màxim nivell i especialització teòrica i pràctica sobre el fenomen del turisme. Això implica que un percentatge important del professorat prové d'àmbits de coneixement diversos, així, per exemple, de l'àmbit jurídic i econòmic, de l'àmbit de la història, de la geografia, etc. En aquest sentit, cal afirmar que el professorat del Grau en Turisme reuneix els requisits del nivell de qualificació acadèmica i té suficient i valorada experiència docent, investigadora i, si escau, professional. De fet, aquest professorat es nodreix fonamentalment dels mateixos departaments que assumeixen la docència en els Graus en Dret i ADE. A més a més, aquesta valoració positiva està avalada per l'Informe d'ANECA que considerava que el personal acadèmic resultava adequat per afavorir la consecució de les competències que es pretén assolir.

Malgrat això, l'Informe d'Avaluació d'AQU Catalunya de 29 de novembre de 2013 argumentava que: "El 49% del professorat és doctor i més del 40% de les hores lectives estan impartides per professorat associat. Es recomana a la Institució implantar accions que permetin incrementar el nombre de doctors, per exemple, incentivant la formació doctoral entre el professorat actual". En primer terme, convé explicar que a mesura que el Grau en Turisme s'ha anat desplegant, s'han començat a activar les assignatures específiques de l'àmbit turístic i, per tant, calia contractar professorat adequat per impartir-les. Com és sabut, el turisme sempre ha estat objecte d'estudis de primer cicle (diplomatures) per la qual cosa el professorat potencial amb el perfil d'especialitat requerit difícilment tenia la

categoria de llicenciat/da i molt menys de doctor/a. De fet, les successives convocatòries per contractar professorat permanent amb perfil de lector/a van resultar desertes, havent de tornar a convocar amb perfil de professor/a col·laborador/a. En definitiva, el professorat permanent contractat per impartir assignatures específiques no té la categoria de doctor/a actualment però està previst que l'obtingui a mig termini. No obstant això, aquest professorat acredita no només la seva expertesa sinó una incipient però intensa activitat de recerca. En aquest sentit, cal destacar l'existència d'un grup de recerca en turisme, economia social i del coneixement (GRTEC) (2014 SGR 82) i un grup d'economia aplicada (grup emergent de la UdL). Podeu trobar un resum dels principals projectes, publicacions i congressos en què ha participat el professorat en el portafoli de la titulació

També és necessari assenyalar l'extensa trajectòria professional del professorat associat que col·labora en la impartició de la docència al Grau en Turisme. Es poden consultar més informació a l'enllaç <http://www.turisme.udl.cat/ca/pla-formatiu/professorat.html>

La qualitat docent està avalada per la valoració que fan els estudiants. En primer lloc, destaca molt positivament l'alt percentatge d'alumnes que participen en les enquestes de satisfacció (més del 60%) molt superiors a les de la Facultat (23%) i la UdL (34%). En termes generals, els valors assolits en la titulació superen lleugerament els assolits en el conjunt del Centre. Pel que fa a la valoració de professor/a i assignatures, les puntuacions obtingudes són molt satisfactòries sent la mitjana de la majoria de les assignatures al voltant del 3,80, tant en les preguntes referents al professor com a l'assignatura. Dos assignatures presenten una valoració de professor i assignatura inferior a/o molt propera al 3.

Quan als criteris d'assignació de professorat de primer curs, som conscients que el primer any universitari resulta un moment especial de transició i vulnerabilitat pel nostre estudiantat. La nostra missió és rebre, acompanyar i orientar adequadament als nostres nous alumnes perquè puguin convertir-se en aprenents autònoms. Hi ha molts estudis que assenyalen que certes característiques del professorat com "motivar l'alumnat", "tenir en compte les seves opinions sobre l'assignatura", i "dialogar amb ell sobre la marxa de les classes" contribueixen a que l'alumnat pugui superar amb èxit el primer curs universitari. Així mateix, els estudis coincideixen en afirmar que quan el professorat universitari implementa pràctiques d'ensenyament que promouen l'aprenentatge actiu, això exerceix efectes beneficiosos en la integració social, en el compromís institucional i en la persistència de l'alumnat. En el cas del Grau en Turisme, el criteri d'assignació de professorat al primer curs intenten reflectir aquest tarannà que s'indueix dels estudis esmentats i, per tant, s'opta preferentment per un/a professor/a a temps complet amb un sòlid i contrastat perfil docent que resulta de l'experiència i l'interès per la millora de la qualitat docent (participació en projectes innovació docent, cursos de formació, etc.). Aquest perfil es dona en la majoria del professorat de primer curs del Grau en Turisme tal i com sembla deduir-se de la valoració que fan els alumnes. En tot cas, convé assenyalar que tot i tenir clars els criteris o característiques del professorat de primer no és el centre qui fa l'assignació sinó els departaments a proposta de les diferents àrees de coneixement.

Pel que fa als criteris d'assignació del TFG, el centre va elaborar un reglament en el que regulem de forma detallada el procediment i criteris d'aquesta assignació de

professorat (articles 3 i 4 del Reglament). Podeu consultar més informació a l'enllaç

http://www.fde.udl.cat/export/sites/FDE/normativa/NormativaTFG_2014.pdf

Finalment, quan a les pràctiques externes obligatòries del Grau en Turisme es va contractar una persona externa coneixedora de l'àmbit del turisme que porta la gestió de les mateixes conjuntament amb la coordinadora del Grau.

4.2. El professorat és suficient i disposa de la dedicació adequada per desenvolupar les seves funcions i atendre els estudiants.

Tot i que actualment el professorat del centre és suficient per impartir la titulació a mig termini, convindria incorporar un/a professor/a a temps complert amb un perfil especialitat en l'àmbit turístic que permetés consolidar el grup emergent de recerca en Turisme de l'FDE i, alhora, descongestionar la càrrega lectiva que actualment assumeixen les dues professores col·laboradores que van ser incorporades, justament, per la seva formació especialitzada.

En tot cas, la dedicació del professorat està fora de tot dubte. Un bon exemple és que per a millorar la coordinació i comunicació i ajudar a estructurar el contingut de les assignatures com cohesionar al professorat, un grup de professors de diferents departaments de la titulació van dissenyar i implementar un projecte d'innovació docent de la UdL, amb una proposta de transversalitat i interdisciplinarietat mitjançant el disseny i execució d'un projecte, consistent en la creació i gestió d'un establiment turístic, on participaren estudiants de diferents cursos i diferents matèries establint nexes entre els continguts de determinades matèries del Grau. Aquest projecte també va ajudar a promoure i donar a conèixer la implantació del Grau de Turisme a la nostra facultat. En aquest sentit, l'Informe de Evaluación del Seguimiento de la Titulación emès per l'AQU al novembre de 2013 destaca que: "Es valora molt favorablement l'experiència del projecte transversal entre diferents cursos i disciplines de l'establiment turístic. Això ha de permetre afegir major qualitat als estudis i millorar la coordinació del professorat (un dels aspectes a millorar d'acord amb la pròpia titulació)"

MÀSTER UNIVERSITARI EN COMPTABILITAT, AUDITORIA I CONTROL DE GESTIÓ

4.1 El professorat reuneix els requeriments de nivell de qualificació acadèmica exigits per les titulacions del centre i té suficient i valorada experiència docent, investigadora i, en el seu cas, professional.

Atès el perfil professionalitzador del màster en la branca de la comptabilitat, auditoria i finances i que és tracta d'una titulació acreditada per l'Institut de Comptabilitat, Auditoria de Comptes (ICAC) és necessari conjuminar el professorat extern amb un experiència professional acreditada i professorat intern amb un perfil estrictament acadèmic. En aquest sentit, el MACAUD ha comptat amb la col·laboració de professionals de institucions com ara Deloitte, GVC Gaesco i Cuatrecasas. Àdhuc hem tingut l'honor de comptar amb un professor que ha estat guardonat dos anys consecutius amb el diploma a la excel·lència acadèmica en l'Institut d'Empresa Business School. La presència d'aquest professorat ha permès situar a aquest Màster en el lloc número 46 pel que fa al rànquing de Business Studies Programmes elaborat per la Comissió Europea tal i com s'ha assenyalat

anteriorment. Pel que fa al professorat intern, aquest presenta una experiència de recerca acreditada tal i com figura en l'apartat de la Memòria de Verificació del títol i en la web del Màster.

<http://www.masterauditoria.udl.cat/ca/pla-formatiu/professorat.html>

Quan a la valoració del professorat aquesta es situa en un 3,62 de mitjana (sobre 5) i respecte a les assignatures en un 3,58 de mitjana (sobre 5) en el curs 2013-2014, mentre que les valoracions en el curs 2012-2013 van ser de un 4,28 (professorat) i de un 3,96 (assignatures). La participació representa un 58%, un mica per sota de la resta de Màsters de l'FDE.

4.2. El professorat és suficient i disposa de la dedicació adequada per desenvolupar les seves funcions i atendre els estudiants.

El nombre de professors i la dedicació dels mateixos és suficient per desenvolupar les seves funcions i atendre l'estudiantat. Aquesta afirmació es reflexa en els bons resultats dels ítems del rànquing de Business Studies Programmes i en els resultats de l'enquesta d'opinió de l'estudiantat. Malgrat això, cal indicar que l'elevada càrrega del professorat (intern) que també imparteix docència en el Grau d'ADE i en el Grau en Turisme i les restriccions pressupostàries per contractar professorat extern no ens ha permès activar el mòdul optatiu de control de gestió.

4.3 La institució ofereix recolzament i oportunitat per millorar la qualitat de l'activitat docent del professorat. (CENTRE)

Des de la Unitat de formació del professorat universitari de l'ICE es presenta una oferta formativa centrada en la millora de les competències docents, investigadores i de gestió. Així durant el curs 2013-2014 es va oferir un conjunt d'activitats formatives agrupades en cinc grans mòduls: Mòdul I (TIC aplicades a l'educació superior), Mòdul II (Didàctica, gestió i qualitat a l'educació superior), Mòdul III (Idiomes acadèmics per a la docència), Mòdul IV (Gestió de la informació per a la recerca i redacció científica) i Mòdul V (Formació en gestió universitària). Aquesta oferta és, des del nostre punt de vista, suficient i adequada per cobrir les necessitats de formació del professorat en l'àmbit docent, investigador i de gestió.

La participació del professorat del centre s'ha centrat principalment en el Mòdul II (Didàctica, gestió i qualitat a l'educació Superior). Això ens permet destacar l'interès del nostre professorat per conèixer noves propostes metodològiques que posteriorment hauran d'adaptar al seu alumnat i a la seva matèria així com el desig d'innovar en la seva realitat. Això explicaria la participació del professorat del centre en Dret en les Jornades d'Innovació Docent organitzades des de la Coordinació per a la Innovació Docent de la Universitat de Lleida amb el suport de l'Institut de Ciències de l'Educació, així com la seva implicació en diferents projectes d'innovació docent, essent seleccionats per presentar, any rere any, el resultat de les seves experiències en els diferents congressos nacionals i internacionals que s'organitzen tant des d'una perspectiva general, com, en concret, dins l'àmbit jurídic, turístic i econòmic.

També resulta digne d'esment observar la participació del nostre professorat en activitats formatives centrades en l'educació emocional. En aquest sentit, cal posar

en evidència que els docents fan servir les seves capacitats emocionals per examinar la realitat social de les seves aules, comprendre als seus alumnes i sentir-se prou segurs per afrontar les tasques de la professió. Aquesta competència emocional, que es pot exercir millor o pitjor, no és simplement humana, sinó també professional en la mesura en què està connectada amb els productes didàctics. Per aquesta raó considerem molt rellevant que el nostre professorat rebí formació que contribueixi a desenvolupar les seves competències emocionals.

A banda de les activitats del mòdul II, el professorat del centre mostra interès per les activitats del Mòdul IV (Gestió de la informació per a la recerca i redacció científica) i del Mòdul I (TIC aplicades a l'educació superior).

Cal posar de relleu que l'FDE també ha formulat propostes formatives a la Unitat de Formació del Professorat Universitari per atendre necessitats concretes de formació del professorat del nostre centre, especialment a l'inici dels Graus.

Així, durant el curs 2008-2009, el deganat de l'FDE conjuntament amb l'ICE va programar l'activitat anomenada "Assessorament. Planificació docent graus Dret i ADE (ICE-U0477-0910)". Aquesta activitat es va celebrar durant cinc sessions (11/2/2009, 4/3/2009, 8/4/2009, 6/5/2009 i 3/6/2009) i l'objectiu principal era ajudar al professorat de l'FDE que impartia docència en els Graus en Dret i ADE a preparar les guies docents de les assignatures assignades.

Posteriorment, al curs 2009-2010, el deganat de l'FDE va organitzar el curs "Ús didàctic de les pissarres digitals (ICE-U0476-0910)". Atès que en el nostre centre disposem d'aquest tipus d'eines perquè les considerem una font d'informació multimèdia i interactiva disponible de manera immediata a l'aula, que permet aprofitar didàcticament molts materials realitzats per professors, alumnes i persones alienes al món educatiu. És per això, que vam creure convenient que el professorat rebés una formació didàctica i tecnològica inicial.

Atès que a les titulacions de la LRU de l'FDE no era habitual la realització d'un treball final per part de l'estudiantat, des del deganat de l'FDE es va organitzar una sessió formativa sobre el procés de planificació del TFG amb la professora Glòria Estapé Dubreuil, de la Universitat Autònoma de Barcelona, experta en aquesta matèria.

ESTÀNDARD 5. Eficàcia dels sistemes de suport a l'aprenentatge (CENTRE)

5.1. Els serveis d'orientació acadèmica suporten adequadament el procés d'aprenentatge i els d'orientació professional facilitant la incorporació al mercat laboral.

La Facultat de Dret i Economia disposa d'un procediment específic PC03 per acollir i orientar l'estudiantat, l'objecte del qual es establir les pautes d'actuació de l'FDE en les accions relatives a l'acollida i l'orientació de l'estudiantat així com actuacions de tutoria, de suport a la formació i d'orientació laboral i professional. En el context d'aquest procediment, l'equip de deganat de l'FDE, la coordinadora del Programa NESTOR d'Orientació Universitària del nostre centre i els coordinadores/es dels Graus planifiquen les accions d'acollida i orientació que es duran a terme durant el

curs acadèmic.

En relació als mecanismes adequats i accessibles d'informació prèvia a la matriculació per a estudiants de nou ingrés, s'ha de tenir en compte que les accions que realitza la Universitat de Lleida estan estretament relacionades amb els seus diferents centres. En tractar-se d'una Universitat de mitjana dimensió, la interrelació Centres-vicepresidenciat és molt estreta, de manera que les accions que es realitzen des del Rectorat compten sempre amb la col·laboració de la Facultat. En aquest sentit, la Facultat de Dret i Economia envia un representant per a la difusió dels ensenyaments de Grau a tots centres de Secundària, públics i privats que ho sol·liciten. A més es duen a terme Jornades de portes obertes per a estudiants i pares. Així mateix, el Centre disposa d'una pàgina web on s'informa dels diferents plans d'estudi i de les dates de matrícula.

<http://www.fde.udl.cat/estudis/graus.html>

<http://www.fde.udl.cat/secretaria/matricula.html>

En el moment de la matrícula l'estudiant de nou ingrés compta amb el suport d'estudiants de la titulació, becats, perquè els prestin suport a fi d'omplir la documentació corresponent.

El primer dia d'inici del curs, l'FDE realitza una sessió de benvinguda, presidida pel degà/degana, un representant del consell de l'estudiantat i la coordinadora del Programa NÈSTOR d'Orientació Universitària del nostre centre. La idea és donar difusió de les principals idees sobre què és la Universitat, els estudis i els diferents serveis, com ara el servei de biblioteca i el servei d'informàtica que realitzen sessions formatives perquè l'estudiant conegui la potencialitat d'aquests serveis. Per exemple, com treballar amb la plataforma SAKAI del campus virtual, que és l'eina utilitzada en les diferents assignatures o com consultar el catàleg per xarxa de la Biblioteca. Es pot consultar aquesta informació als següents enllaços:

<http://www.fde.udl.cat/fde/patfde.html>

[http://www.graudret.udl.cat/ca/futurs-](http://www.graudret.udl.cat/ca/futurs-estudiants/pla-accio-tutorial.html)

[estudiants/pla-accio-tutorial.html](http://www.graudret.udl.cat/ca/futurs-estudiants/pla-accio-tutorial.html)

Després de la sessió de benvinguda, el professorat tutor té la primera presa de contacte amb els estudiants. Aquests tutors/es donaran suport a l'estudiantat en el seu procés de formació integral durant els anys d'estada a la Facultat de Dret i Economia a través de facilitar-li orientació personal, acadèmica i professional, per a què pugui prendre decisions ben fonamentades al llarg de la seva carrera universitària i com a futur professional. Tot el professorat de l'FDE, excepte els membres de l'equip deganal i els coordinadors/es de titulació són obligatòriament tutores i tutors del Programa Nèstor.

Per tal d'avaluar aquestes tutories s'ha elaborat un qüestionari informàtic a partir de les aportacions dels coordinadors del Programa Nèstor. L'objectiu d'aquest qüestionari era saber quin és el grau de coneixement que tenen els alumnes de les tutories del Programa Nèstor, quin és l'ús que fan els alumnes d'aquestes tutories i en cas que les utilitzin saber-ne el grau de satisfacció. Per tal de tenir dades de tots els alumnes que poden gaudir de les tutories del Programa s'ha enviat el qüestionari als alumnes que van iniciar els estudis universitaris el curs 2012-2013 i també als que l'han iniciat en el curs 2013-2014. Per fer arribar el qüestionari als

alumnes s'ha emprat l'espai Nèstor del Campus Virtual i també el UdLInfo i s'ha donat un termini de dues setmanes per respondre'.

El total de respostes durant els cursos 2012-2013 i 2013-2014 van ser de 32 i 55 que representen sobre el total d'alumnes matriculats, un 8,6% i 15,07% respectivament. Per titulacions, el Grau en ADE té 44% de respostes seguit del Grau en Dret amb un 43% i del Grau en Turisme amb un 9%. El 57,47 % del total d'alumnes que han respost el qüestionari afirmen conèixer al seu tutor/a i només un 24,32% d'aquests, han fet ús de les tutories. Aquest resultat era l'esperat, perquè l'actual Programa Nèstor contempla l'opció que no tots els alumnes necessitin d'un tutor universitari i, per tant, no tinguin perquè fer-ne ús, essent aquest un del motius pels quals es va passar de l'antic Pla d'Acció Tutorial, que era obligatori, a l'actual Programa Nèstor. L'estudiantat que ha fet ús de les tutories manifesta estar satisfet (55,56%) o molt satisfet (22,22%), mentre que només el 22,22% està insatisfet. Bàsicament, la majoria ha respost que han acudit al tutor/a *per demanar informació sobre els estudis*.

Pel que fa als 31 alumnes que afirmen no conèixer al seu tutor/a, un 62% no saben com buscar-lo, mentre que un 38%, no han fet ús perquè no l'han necessitat. Cal tenir en compte que tots els alumnes matriculats el curs 2012-2013 van rebre el gener del 2012 un missatge on se'ls explicava què era el Programa Nèstor i se'ls enviava l'enllaç a la pàgina web d'aquest Programa on hi ha la guia de "com trobar el tutor". En tot cas, a la pregunta "Creus que és interessant tenir un tutor com a referent?" el 87 alumnes que han respost el qüestionari durant els cursos esmentats un 95,40% contesta positivament.

Amb independència d'aquestes tutories, el professorat a temps complet ofereix unes hores de tutories acadèmiques relatives a les assignatures de les que és responsable. La informació sobre l'horari de tutoria acadèmica figura a les guies docents de les assignatures i als taulells d'informació dels departaments corresponents.

També cal assenyalar que durant el mes d'octubre, coincidint normalment amb l'inici de curs dels màsters de l'FDE, el deganat organitza una lliçó inaugural de curs a càrrec d'un professional de reconegut prestigi de l'àmbit de l'economia o del dret. Així per exemple, durant el curs 2013-2014 vam convidar al President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i durant el curs 2014-2015 al professor Santos Ruesga de la Universitat Autònoma de Madrid. Durant el decurs d'aquesta activitat, la degana dóna la benvinguda a tot l'estudiantat de l'FDE, informa sobre les dades de matrícula i explica els projectes que es duran a terme durant el curs acadèmic corresponent. Es pot consultar informació sobre aquest acte a l'enllaç: http://www.fde.udl.cat/noticies/noticia_0006.html

Així mateix resulta especialment rellevant, l'acte de lliurament d'orles de les nostres promocions que any rere any celebrem amb un padrí/na que representa un model de professional compromès amb la seva professió o activitat i amb la societat. Durant el curs 2013-2014, el padrí va ser el senyor Domènec Biosca, president de la Conferència Espanyola d'Editors, Periodistes i Escriptors de Turisme i Economia. Podeu consultar informació a l'enllaç: http://www.fde.udl.cat/noticies/noticia_0079.html

En el context del TFG la Facultat de Dret i Economia ofereix a l'estudiantat matriculat en aquesta assignatura un curs de formació gratuït i obligatori que té com a objectiu donar algunes orientacions metodològiques que els permeti escometre el procés d'elaboració del TFG amb garanties. Aquest curs està impartit pels coordinadors de titulació o bé, en alguns casos, per professorat del Grau.

Finalment, l'equip de govern de la Facultat de Dret i Economia dóna molta importància als programes de mobilitat com a eina de suport al procés d'aprenentatge de l'estudiantat de les tres titulacions de grau ofertes per la nostra Facultat.

En el curs 2013/14 en els estudis d'ADE i Turisme, hi ha un total de 26 estudiants que han arribat procedents del programa de mobilitat Erasmus i 14 estudiants entrants en el programa de mobilitat propi de la UdL, on destaquen els estudiants procedents de països iberoamericans.

Per altra banda, aquest curs 2013/14, hi ha 14 estudiants que marxen amb el programa Erasmus amb destinacions com: Finlàndia, França, Dinamarca, Eslovènia, República Txeca i Itàlia. A la vegada, hi ha 12 estudiants sortints en programa de mobilitat UdL amb destinacions com Mèxic, Xile, Brasil, EEUU, Canadà i Corea, fruit dels convenis que té signats la Universitat de Lleida.

També vam tenir en aquest curs, un estudiant que va realitzar les pràctiques acadèmiques a l'estranger, en concret a Brasil.

En els cursos anteriors: curs 2011-12 es van rebre un total de 53 estudiants i van marxar en mobilitat internacional 15 i un estudiant amb el programa SICUE. En el curs 2012-13 les xifres són similars respecte als estudiants que van venir, ja que els nostres estudis van acollir 54 estudiants, però augmenta el número d'estudiants que van marxar, assolint la xifra de 32 estudiants: 8 en programa de mobilitat pròpia i 23 en programa Erasmus, a més d'un estudiant en programa SICUE.

També cal tenir en compte que en el curs 2010/11 hi ha dos professors i en el curs 2011/12, tres, que han realitzat estades de mobilitat a l'estranger. A més hem rebut professorat de la Universidad Técnica Federico Santamaria i de la Universidad de Beja, i amb els ajuts de La Caixa, hem acollit professorat visitant estranger.

Pel que fa al Grau en Dret, es constata que, en els últims quatre cursos, s'ha produït un notable increment de l'estudiantat de mobilitat. Respecte a l'estudiantat de mobilitat sortint ("outgoing"), el curs 2010-2011 varen ser 10 els/les estudiants de mobilitat "sortint": 9, en el marc del programa Erasmus i 1, en el marc del programa SICUE.

El curs 2011-2012 la mobilitat sortint es va traduir en 15 alumnes Erasmus i 1 alumna del Programa de Mobilitat Pròpia de la UdL (Mèxic). I per bé que el curs 2012-2013 el nombre d'alumnes "outgoing" va ser de 5 -tots ells en el marc del programa Erasmus-, el curs 2013-2014 el nombre d'estudiants Erasmus es va incrementar notablement, assolint la xifra de 25.

L'evolució exposada permet doncs concloure, d'una banda, que els alumnes de Dret estan cada vegada més interessats en realitzar programes de mobilitat. I d'altra, que estan especialment interessats en fer-ho en el marc del programa

Erasmus, sent la seva destinació preferida les universitats italianes, la qual cosa s'explica per les similituds entre el nostre ordenament jurídic i l'italià.

Respecte a la mobilitat entrant ("incoming"), la seva evolució presenta unes característiques similars a les de la mobilitat sortint. Al curs 2010-2011, el nombre d'estudiants entrants va ser de 32; al curs 2011-2012, es va incrementar a 73 i als cursos 2012-2013 i 2013-2014, el nombre d'estudiants entrants ha estat de 67 i 61, respectivament, sent els seus països d'origen Itàlia i Mèxic.

Finalment, es vol destacar que la Facultat de Dret i Economia col·labora amb el Vicerectorat de Relacions Internacionals en la realització del Programa Operatiu d'Internacionalització (POI) 2012-2016 i que segons dades de la consultora Management Momentum, amb la nova planificació docent, s'ha produït un augment del nombre de crèdits impartits en llengua anglesa.

Quan al Pla d'actuació institucional per facilitar la inserció laboral, entenem que en un context socioeconòmic i laboral com l'actual, on la taxa d'atur dels joves és de les més elevades, la universitat, com a institució pública, ha de comprometre's a preparar/formar als estudiants per a què tinguin més garanties d'inserció laboral d'èxit. D'aquí la necessitat de buscar eines per facilitar aquesta incorporació a un món laboral cada cop més competitiu i complex. En aquest sentit, l'FDE disposa de diferents eines institucionals que pretenen facilitar i millorar la inserció laboral del seu estudiantat. Entre aquestes destaquem les següents:

- Programa de pràctiques externes curriculars (obligatòries)
- Programa de pràctiques externes no curriculars
- L'Oficina d'Ocupabilitat, Pràctiques i Borsa de Treball (OOPB),
- Fira d'ocupació UdL
- La Càtedra Santander d'Emprenedoria Universitària de la UdL
- Jornada de sortides professionals

La UdL aposta perquè l'ocupabilitat sigui un element estratègic en la formació dels estudiants. Per tal d'aconseguir-ho, un instrument important són les pràctiques acadèmiques externes obligatòries, que permeten a l'estudiant aplicar els coneixements i competències adquirides en un entorn professional real, relacionat amb els objectius formatius del seu ensenyament. És per això que la UdL va decidir que totes les seves titulacions de grau contemplassin en el seu pla d'estudis l'obligatorietat de la realització de pràctiques externes.

El principal objectiu de les pràctiques és completar la formació dels futurs professionals per tal que adquireixin les habilitats per a l'exercici de les professions pròpies del Grau, mitjançant la realització de les pràctiques en un ventall molt ampli i divers (més de 150) d'institucions públiques i entitats privades molt representatives de l'àmbit jurídic, econòmic i empresarial i amb les quals la Universitat té un conveni.

Pel que fa al **Grau en ADE**, des la seva implantació en el curs 2012-2013, les pràctiques externes són un exemple de bona pràctica per assolir l'aprenentatge

pràctic de l'àmbit econòmic-empresarial i facilitar una sortida professional futura. El curs 2013-2014 han cursat aquestes pràctiques 117 alumnes, gairebé el doble que el curs anterior, on foren 65 els estudiants matriculats a l'assignatura de pràctiques externes.

En el desenvolupament d'aquesta assignatura cal destacar que el curs 2013-2014 la taxa de rendiment ha estat del 97,4%. És tracta d'una dada molt important si tenim en compte que les pràctiques acadèmiques externes són una de les apostes més importants per singularitzar la formació de la nostra Universitat. Són considerades com un element altament significatiu per garantir un ensenyament de qualitat i prestigi en el Document d'Estratègia Docent i de Formació de la UdL (2013-18). També s'ha de destacar l'alt grau de satisfacció dels alumnes, que valoren molt positivament (per sobre del 4) l'organització, l'aprenentatge, els tutors externs i el coordinador/tutor de la Facultat.

Pel que fa al **Grau en Dret**, els alumnes poden optar entre dos models de Pràcticum. El primer model, pel qual opta la major part de l'alumnat, es herència del Pla d'estudis del 92 i que consta de dues parts.

En la primera, es dona a l'alumne una visió global de la realitat de l'àmbit jurídic i les diverses sortides professionals en fer un "rotatori" per diferents entitats externes: l'Ill·lustre Col·legi de l'Advocacia, el Departament d'Empresa i Ocupació, Inspecció de Treball, Registre de la Propietat, Gabinet Jurídic de la Generalitat, Agència Estatal Tributària, Cossos i Forces de la Seguretat de l'Estat, Subdelegació del Govern a Lleida, Institucions Penitenciàries, Audiència Provincial, Jutjats i Fiscalia; tot això sota la supervisió del tutor extern de l'activitat. En la segona part, l'alumne realitza pràctiques continuades en les oficines judicials assignades amb la col·laboració del Centre d'Estudis Judicials de la Generalitat, i sota la tutela d'un Magistrat, Fiscal, o Secretari judicial.

El segon model de Pràcticum consisteix a realitzar la totalitat de les pràctiques curriculars en entitats amb les quals la Universitat té un conveni; principalment, despatxos d'advocats, però també gestories o altres institucions. Si el curs 2012-2013 hi va haver 3 persones fent aquesta modalitat de Pràcticum, el curs 2013-2014 ha augmentat a 8, de manera que s'ha doblat el nombre d'alumnes que trien aquesta modalitat. L'objectiu d'aquest model de Pràcticum és oferir als alumnes un contacte directe amb el món professional i, alhora, facilitar-los la seva immediata inserció laboral un cop finalitzats els estudis. Des de la seva implantació en el curs 2012-2013, les pràctiques externes són valorades com una bona eina per assolir l'aprenentatge pràctic del Dret i facilitar una sortida professional futura. El curs 2013-2014 han cursat aquestes pràctiques 64 alumnes, gairebé el doble que l'any passat.

Quan al **Grau en Turisme** la gestió de les pràctiques en empreses ha estat assumida durant el curs 2013-2014 per les coordinadores de pràctiques d'ADE degut al reduït nombre d'estudiants matriculats en aquesta assignatura. Malgrat això s'ha fet un esforç per realitzar aquestes pràctiques en empreses del sector turístic: intermediació, allotjament, informació i esdeveniments. També es va aprofitar les Jornades de Turisme i Noves Tecnologies per contactar i informar als professionals de l'entorn i es varen signar un bon nombre de convenis. Tanmateix per al curs acadèmic 2014-2015 ja s'ha contractat una professora associada amb una llarga i acreditada experiència en el sector turístic per dur a terme aquesta gestió conjuntament amb la coordinadora del Grau.

Per últim, el **MACAUD** és un màster que en el seu pla d'estudis contempla la possibilitat de realitzar pràctiques externes (4 crèdits ECTS) dins del mòdul optatiu sobre Auditoria que és el mòdul que aporta l'especialització en el màster als que vulguin exercir la professió d'auditor. Per realitzar aquestes pràctiques, l'FDE compta amb un nombre suficient de convenis amb empreses d'auditoria que permeten acollir a l'estudiantat que opta per aquesta especialització. Es pot trobar més informació a l'enllaç <http://guiadocent.udl.cat/pdf/14259-1415>.

En l'àmbit de les pràctiques externes, cal tenir en compte que hi ha alumnes realitzant pràctiques acadèmiques externes extracurriculars en empreses i entitats amb les quals la UdL té conveni. Això facilita de nou una molt bona via d'inserció laboral als nostres alumnes, mostra d'això és que el nombre d'estudiants que escullen aquesta opció són cada vegada més, en el curs 2013-2014 un total de 15 alumnes del Grau han optat per aquesta modalitat de pràctiques.

Destacar que durant el curs 2013-14 es va celebrar la I Fira de l'Ocupació de la UdL. L'objectiu era fer possible el contacte entre estudiants, titulats i titulades amb empreses i entitats, per tal de facilitar la seva incorporació al món laboral. Alhora, durant tota la jornada van tenir lloc activitats diverses enfocades igualment cap a l'ocupabilitat d'estudiants. L'estudiantat va poder presentar currículums i conèixer noves estratègies per trobar feina.

La Càtedra Santander d'Emprenedoria Universitària de la Universitat de Lleida és una iniciativa conjunta entre la Universitat de Lleida i el Banc de Santander que té per objectiu fomentar el talent i la cultura emprenedora en la comunitat universitària, organitzar activitats de formació, promoure la comunicació i difusió de notícies, activitats, seminaris, cursos i premis relacionats amb l'emprenedoria, potenciar la recerca en l'àmbit de l'emprenedoria i de la creació d'empreses i oferir assessorament inicial i acompanyament en els primers estadis de vida de les empreses impulsades per membres de la comunitat universitària.

Deixant de banda l'àmbit d'universitat, i centrant l'atenció en els instruments de potenciació de la inserció laboral propis de l'FDE, cal destacar també que la nostra Facultat organitza cada curs acadèmic unes sessions que s'anomenen de "sortides professionals" i "d'oferta de Màsters". Es pot consultar la realització d'aquestes jornades durant el curs 2013-2014 al següent enllaç

http://www.fde.udl.cat/noticies/noticia_0074.html

Aquesta activitat va destinada especialment als alumnes de 4t curs de les titulacions de la Facultat per tal que puguin conèixer les diferents alternatives professionals i acadèmiques un cop finalitzin els seus estudis de grau. La Jornada s'estructura en dues parts. En la primera part es presenten als alumnes assistents els Màsters que la Facultat imparteix i que té previst impartir el següent curs acadèmic. La segona part de la Jornada consisteix en dos taules rodones on ex alumnes de la Facultat, provinents de diferents camps de l'Empresa i el Dret, compateixen les seves experiències en l'àmbit laboral amb l'estudiantat. Durant el curs 2013-2014, els participants a la taula rodona d'ADE i Turisme van ser el següents: del Col·legi d'Economistes Joan Albert Cagigas Campos, del Col·legi de Gestors Administratius Daniel Mitjans Guerris, de l'Administració Pública Abraham Domínguez Mahillo, de la Banca Privada Joan Paredes Carmona i de l'àmbit de l'Exportació: Jordi Almuzara Morguí. Pel que fa a la titulació de Dret van participar

l'advocat Jordi Clarisó, la jutgessa Judit Cerzócimo, la fiscal Sílvia Royes, el lletrat de la Generalitat Jorge Merino i la inspectora de Treball Vanessa Mesalles

5.2. Els recursos materials disponibles són adequats al nombre d'estudiants i a les característiques de la titulació.

Els recursos materials disponibles són els descrits en les Memòries Verifica i són adequats atenent al nombre d'estudiants i característiques de les titulacions de Grau i Màster que gestiona l'FDE.

ESTÀNDARD 6. Qualitat dels resultats dels programes formatius

GRAU EN ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES

6.1. Les activitats de formació són coherents amb els resultats d'aprenentatge pretesos.

Les activitats de formació es contenen a la guia docent de cada assignatura. Normalment aquestes activitats tendeixen a mantenir-se sense variació d'un curs acadèmic a un altre en la mesura que no es modifiqui l'estructura de la titulació ni la contribució de l'assignatura en el desenvolupament de les competències relacionades. Aquestes activitats es classifiquen en tres grans blocs que queden definits pel grau d'autonomia exigida a l'alumnat i pel sentit i objectiu de l'aprenentatge ja sigui presencial, no presencial dirigit o semipresencial i no presencial autònom.

Les activitats de formació presencials són les que proporcionen informació nova o ajuden a l'estudiant en el desenvolupament de certes estratègies que es consideren rellevants perquè l'alumne pugui iniciar o avançar en el seu procés personal de construcció de coneixements i que per la seva complexitat o exigència tècnica, elements factuais i conceptuals siguin necessari desenvolupar presencialment. Per tant, aquest tipus d'activitats impliquen la presència de l'estudiant a l'aula i, de vegades, quan es concreta en una sessió expositiva, representa treballar conjuntament amb diferents grups alhora. Les activitats de formació més habituals de la titulació són: la conferència d'experts, la classe o sessió magistral pel docent, la visita o sortida obligada del grup, la posada en comú del treball realitzat per l'alumne (casos, lectures, tallers, problemes, etc.) entre d'altres.

Les activitats de formació dirigides són aquelles que es caracteritzen per tenir una certa durada i una progressiva complicació i que, per tant, necessiten una supervisió en el temps per part del professorat en les seves diferents etapes. Impliquen la configuració de petits grups d'aprenentatge que es troben periòdicament amb el professor per treballar diferents aspectes vinculats al procés d'aprenentatge que desenvolupen. Aquest tipus d'organització obliga a disposar d'aules o espais petits amb diferents recursos tecnològics i mobiliari no rígid per facilitar la participació i intervenció de l'alumnat. Entre les activitats que considerem en la guia docent de les assignatures del Grau podem citar: l'estudi de casos, les tutories virtuals o presencials, les lectures orientades de textos i documents, resolució d'exercicis pràctics, etc.

Finalment, **les activitats de formació autònomes** l'alumne/a treballa de manera autònoma sobre aspectes que ja domina ja que té la informació, coneixements i estratègies suficients. Entre les activitats d'ensenyament-aprenentatge autònom més comuns cal esmentar: L'estudi personal, que bàsicament consisteix en l'estudi de continguts relacionats amb les classes teòriques o pràctiques. L'alumne exigeix: aclarir i completar apunts, organitzar i integrar els seus coneixements, preparar els exàmens, etc; la recerca d'informació en la qual l'alumne localitza informació de tipus bibliogràfic, en les webs recomanades, en premsa, etc; i les tutories lliures.

En general, entenem que les activitats de formació són adequades i pertinents perquè l'estudiantat assoleixi els resultats d'aprenentatge definits en la guia docent. A més, en les assignatures seleccionades, així com en els TFG i en les memòries de pràctiques externes es comprova que l'estudiantat assoleix les competències previstes en la Memòria Verifica. Les evidències estan disponibles en el portafoli de la titulació.

6.2. El sistema d'avaluació permet una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge i és públic.

Entenem que l'avaluació de l'aprenentatge d'una assignatura és un procés sistemàtic de recollida, anàlisi i interpretació d'informació que inclou un conjunt d'activitats organitzades que s'utilitzen per valorar el procés formatiu i els seus resultats d'acord amb uns criteris de referència prèviament establerts, especialment els criteris expressats en els objectius proposats, per tal de prendre les decisions que siguin necessàries per a la millora de l'aprenentatge.

El sistema d'avaluació utilitzat en les diferents assignatures de la titulació és coherent amb els objectius d'aprenentatge i les competències i amb l'enfocament metodològic podent donar-se criteris d'avaluació diferenciats segons la tipologia de les activitats de formació esmentades anteriorment.

A més, en les assignatures seleccionades, en el TFG i en les pràctiques externes es comprova que hi ha criteris d'avaluació clars, explicitats, coneguts i publicats i, per tant, permeten una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge. Les evidències estan disponibles al portafoli de la titulació.

6.3. Els valors dels indicadors acadèmics són adequats per les característiques de la titulació.

La taxa d'abandonament que tenen els alumnes de la titulació és d'un 22,38% i, per tant, es troba per sota de la taxa d'abandonament prevista per cohort a la memòria de verificació que és del 25%.

La taxa d'eficiència de les dos cohorts indicades es situa en el 95-92%, superior en els dos casos a la taxa prevista a la memòria de verificació que és del 70%. Sens dubte, el nombre d'estudiants que durant els primers anys de desplegament del grau provenen de les titulacions a extingir (diplomatura en Ciències empresarials i Segon cicle en ADE) amb un elevat nombre de crèdits superats ha facilitat l'aconseguitment d'aquestes taxes d'eficiència superiors a les taxes de referència. Pel que fa a la durada dels estudis és de 4 i 4,3 per les dos cohorts indicades.

Les taxes de rendiment i d'èxit de la cohort 2009-2010 mostren unes xifres a l'entorn del 60% i 72% respectivament durant els dos primers cursos del grau, mentre que les xifres s'incrementen cap a l'entorn del 70% i 80% respectivament, per als dos darrers cursos de la titulació.

El curs 2013-14 permet veure en perspectiva el desplegament dels quatre cursos del Grau en ADE i analitzar si les mesures de millora implantades al llarg d'aquest període han estat efectives.

La visió conjunta del període 2009-2014 mostra que les menors taxes d'èxit (per sota del 50%) i rendiment (en torn al 60%) de les assignatures de primer curs corresponen a les matèries: Fonaments de comptabilitat (1r semestre); Matemàtiques empresarials (1r semestre); Planificació comptable (2n semestre). Alhora, s'observa una tendència decreixent en ambdues taxes en les assignatures: English for business I (1r semestre) i Economia I (2n semestre).

Sens dubte, el fet que més del 70% dels estudiants accedeix al grau havent cursat batxillerat i per tant amb coneixements nuls en la matèria de comptabilitat i el fet que més del 25% dels estudiants prové dels cicles formatius sense haver cursat la matèria de matemàtiques aplicades a les ciències socials expliquen en gran mesura aquesta situació. Per millorar aquests resultats, les esmentades assignatures oferten un major nombre de grups grans i mitjans de docència, la qual cosa pretén facilitar una atenció del professorat més personalitzada i propera, per tal de detectar els aspectes de la matèria que resulten més complexes per l'estudiantat.

En el cas de les assignatures Fonaments de comptabilitat i Planificació comptable, en els darrers anys han incorporat la realització d'una prova de recuperació en aquelles activitats de l'avaluació continuada que tenen un pes superior al 30% de la nota final, amb l'objectiu de millorar els resultats acadèmics. Es tracta de dos assignatures corresponents a una matèria, la comptabilitat, que resulta novedosa i complexa pels estudiants que accedeixen al grau per vies diferents dels cicles formatius.

D'altra banda, durant el període 2009-2014, el nombre d'estudiants matriculats a les assignatures Matemàtiques empresarials i English for business I supera en escreix el de la resta d'assignatures d'aquest curs. És per això, que es proposa per al curs 2014-15 la realització de docència repetida en les condicions següents: La docència reglada d'aquestes assignatures es realitza durant el primer semestre, mentre que la docència repetida es durà a terme durant el segon semestre. Hi podran accedir aquells estudiants matriculats que tinguin una qualificació entre 3,5 - 4,9 a l'acta i que es matriculin en aquest programa. Al respecte, s'impartiran dos hores de docència setmanals durant tot el semestre amb un examen final.

Pel que fa al seguiment dels resultats acadèmics de les assignatures de segon curs del Grau en ADE, durant el període 2009-2014, s'observa que les menors taxes de rendiment es produeixen en les assignatures: Comptabilitat de costos, Matemàtiques de les operacions financeres i Política econòmica.

En els dos primers casos, cal destacar que un nombre important d'estudiants que es matriculen en aquestes assignatures tenen encara pendent de superar les matèries Matemàtiques empresarials i la Planificació comptable de primer curs. Així

doncs, la manca del fonament matemàtic o comptable provoca que el nombre d'estudiants que no es presenten a la convocatòria d'avaluació de les assignatures Comptabilitat de costos i Matemàtiques de les operacions financeres sigui elevat, la qual cosa provoca una taxa de rendiment baixa. Malgrat això, la taxa d'èxit d'ambdues assignatures és elevada. Per tant, els estudiants que han assolit la base a les matèries de primer curs, no tenen dificultat per superar aquestes matèries de segon curs.

En relació amb l'assignatura de Política econòmica, aquesta mostra una taxa d'èxit baixa al llarg del període analitzat. Al respecte, cal indicar que aquesta assignatura té un prerrequisit amb l'assignatura Economia I (de primer curs), de manera que per matricular Política econòmica l'estudiant ha de tenir aprovada prèviament Economia I. A la vegada Política econòmica és prerrequisit de l'assignatura Economia espanyola i mundial de tercer curs (Acord núm.164/2011 del Consell de Govern de la UdL de 12 de juliol de 2011).

L'aprovació d'aquests prerrequisits respon a una planificació transversal d'aprenentatge, que s'inicia al primer curs quan l'estudiant assoleix els coneixements bàsics de l'economia amb l'assignatura Economia I. Continua al primer semestre del segon curs amb l'estudi d'Economia II en què consolida i amplia els coneixements d'àmbit macroeconòmic per interpretar la informació de la realitat econòmica. En el segon semestre, de segon curs, l'estudiant assimila i coneix les diferents mesures de política econòmica, els objectius que persegueixen i les seves conseqüències sobre els agents i sectors econòmics, que són els objectius d'aprenentatge de l'assignatura Política econòmica. Tots aquets aprenentatges són fonamentals per entendre l'entorn econòmic actual i la seva evolució en les darreres dècades, coneixements que es desenvolupen a l'assignatura d'Economia espanyola i mundial de tercer curs.

Malgrat el plantejament coherent dels prerrequisits entre aquestes tres assignatures de l'àmbit econòmic, la baixa taxa d'èxit de les assignatures Economia I i Política econòmica genera una bossa d'estudiants de tercer curs del grau que no poden matricular l'assignatura d'Economia Espanyola i Mundial. La mateixa situació es produeix en altres assignatures de tercer curs com Anàlisi dels estats economicofinancers que té un prerrequisit de matrícula amb l'assignatura Planificació comptable de primer curs i l'assignatura Màrqueting estratègic que té un corequisit amb l'assignatura Direcció de màrqueting de segon curs. Així doncs, aquestes tres assignatures Economia espanyola i mundial, Màrqueting estratègic i Anàlisi dels estats economicofinancers són les que, al llarg del període, tenen el menor nombre d'estudiants matriculats.

Direcció financera és l'assignatura que al llarg del temps mostra la menor valoració en el resultats acadèmics de les assignatures de tercer curs del grau. Es tracta d'una assignatura que té com a corequisit Fonaments de finançament empresarial de segon curs. Així doncs, per matricular Direcció financera cal matricular simultàniament o tenir aprovada Fonaments de finançament empresarial. A la vegada, per aprovar Direcció cal tenir aprovada Fonaments.

L'existència d'aquests prerrequisits i corequisits incideix en la taxa de graduació en el temps previst, atès que un determinat nombre d'estudiants no pot cursar aquestes assignatures dins dels quatre cursos de durada previstos en el grau (la durada mitjana del grau és de 4,4 anys en el curs 2013-14). És per aquest motiu

que es valora com una possible acció de millora dels propers cursos l'eliminació dels prerequisits i corequisits entre aquestes matèries, amb la finalitat d'evitar els perjudicis que genera en la taxa de graduació.

L'anàlisi del nombre de matriculats a les matèries de tercer curs avalen els comentaris anteriors. Així cal indicar que 9 de les 10 assignatures de tercer curs supera el nombre de 150 estudiants, amb una matrícula a l'entorn dels 200 estudiants en tres casos. Per contra, el nombre de matriculats a les assignatures obligatòries- Pràctiques externes i TFG- de quart curs és inferior a 140 estudiants. Al respecte, cal indicar que en referència a la matèria de Pràctiques externes existeix el requisit de no poder realitzar-les si no s'ha superat prèviament 150 crèdits com a mínim, inclosos de forma obligatòria els corresponents a les matèries bàsiques. En referència a la matèria de Treball fi de Grau existeix el requisit de no poder defensar el treball davant la comissió sense haver superat els 150 crèdits corresponents a les matèries obligatòries i optatives compreses en el Pla d'estudis.

Els actuals requisits per defensar el TFG van ser modificats i aprovats a la Junta de Facultat de l'FDE de 3 de juny de 2013 atès que els requisits que eren vigents fins aquell moment eren molt restrictius: per poder defensar el TFG calia haver obtingut els crèdits corresponents a les Pràctiques externes i haver superat 231 crèdits corresponents a les matèries obligatòria i optatives del pla d'estudis.

Pel que fa a les assignatures optatives, que s'oferten a quart curs, aquestes mostren unes taxes de rendiment i d'èxit elevades i a l'entorn del 100% en diverses assignatures. Sens dubte, el menor nombre d'estudiants matriculats, i les possibilitats de que l'estudiant es matriculi de les assignatures per les qual té una major afinitat i preferència justifiquen aquests bons resultats. En relació amb les assignatures optatives cal destacar que durant el primers dos any de la seva implantació, curs 2012-13 i curs 2013-14, es detecta una elevada concentració de matrícula en determinades matèries. Així, el nombre d'estudiants matriculats en algunes assignatures optatives és inferior a 40, per contra, en aquelles incloses a les mencions (Gestió Empresarial i Comptabilitat i Finances) la matrícula és propera o superior als 80. D'altra banda, en aquest període les assignatures optatives s'oferten totes al primer semestre, la qual cosa perjudica els estudiants que realitzen les Pràctiques externes en aquest semestre.

Per evitar aquesta descompensació de matrícula i la complicada compatibilització amb les pràctiques externes que es realitzen durant el primer semestre del curs, es valoren les següents propostes de millora de cara al curs 2014-15: (i) Ofertar optatives del grau en ADE el primer i el segon semestre de quart curs; (ii) Eliminar les mencions (iii) Incorporar noves assignatures optatives, procedents del Pla d'Estudis del Grau en Dret i del Grau de Turisme que s'oferta a l'FDE i que poden resultar atractives per al currículum formatiu dels estudiants del Grau en ADE.

Finalment, i amb la finalitat de facilitar la implantació dels minors a l'FDE es proposa com a acció de millora de la titulació l'aprovació de la següent modificació no substancial al Grau d'ADE: L'estudiant podrà cursar 24 crèdits optatius, dintre de la seva càrrega d'optativitat, en format minor. En aquest sentit, cal no oblidar que el document Estratègia docent i de formació de la UdL 2014-2018 (Acord número 5/2014 del Consell de Govern de 29 de gener de 2014) indica que per enfortir l'oferta acadèmica de la UdL cal impulsar una expansió selectiva i estratègica d'aquesta oferta per la via del foment de les dobles titulacions de grau i

altres formules organitzatives com els minors d'ocupabilitat o de formació generalista, entre altres accions.

Passem a continuació a l'anàlisi de l'evolució de les dades del rendiment de la titulació d'ADE, les quals posen de manifest una tendència de millora al passar d'un rendiment del 61,52% el curs 2009-2010, al 66,54% el curs 2011-12, percentatge que és del 73,45% el curs següent i del 73,09% el curs 2013-14. Així doncs, el percentatge de crèdits superats respecte els matriculats ha millorat en quasi 12 punts percentuals durant el període observat. Pel que fa a la taxa d'èxit la millora és de quasi 9 punts percentuals, al passar del 73,41% el percentatge de crèdits superats respecte els crèdits presentats a les proves d'avaluació del curs 2009-2010, al 82,28% el curs 2013-2014. A continuació es mostren les xifres que permeten afirmar que hi ha una relació directa i positiva entre la nota d'accés al Grau i la taxa de rendiment a primer curs. D'aquesta manera, es posa de relleu que la valoració dels resultats acadèmics de la titulació està molt condicionada per la nota d'accés de l'estudiantat que accedeix al grau. La informació pel curs 2013-14 assenyalava que la taxa de rendiment dels estudiants que tenen una nota d'accés < 6 no supera el 50%, en el cas d'accés amb una puntuació entre 8-10 la taxa de rendiment és quasi del 90% i per sobre del 95% si l'accés és amb una puntuació > 10.

6.4. Els valors dels indicadors d'inserció laboral són adequats per les característiques de la titulació.

Atès que en el curs 2013/2014 es va graduar la primera promoció d'estudiants que ha cursat el Grau en ADE a la UdL, els estudis d'inserció laborals més recents fan referència als estudiants de l'FDE que van cursar els estudis regulats per la RLU.

En aquest sentit, cal destacar que els titulats en Administració i Direcció d'Empreses (ADE) per la Universitat de Lleida (UdL) estan entre els que troben feina més fàcilment de tot l'Estat espanyol, segons un avanç de l'informe Inserció laboral dels estudiants universitaris, que conté dades del Ministeri d'Educació, la Seguretat Social, l'Institut Nacional d'Estadística i la Conferència dels Consells Socials de les Universitats Espanyoles. La titulació d'ADE se situa en el lloc 23 de les 60 titulacions amb major inserció, amb una taxa del 92,3%, segons el llistat elaborat a partir de les dades de l'informe. L'estudi analitza els últims quatre anys de vida laboral, fins març de 2014, de més de 190.000 alumnes de centres públics i privats que van acabar la seua carrera al curs 2009-2010.

D'altra banda, l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU) ha proporcionat les dades corresponents a la darrera enquesta de titulats universitaris graduats a l'any 2010. En el cas dels llicenciats en ADE a l'FDE, que van finalitzar els estudis aquell any, aquests han tingut una bona ocupabilitat, amb una bona adequació laboral i un temps reduït per trobar feina. L'informe destaca que un 95 % dels estudiants estan ocupats i només un 5% estan a l'atur. Aquesta taxa d'inserció és superior a la taxa mitjana de les titulacions similars en l'àmbit de les ciències socials (85%).

De la població ocupada, un 70% treballa a Lleida i un 15% a Barcelona. La satisfacció amb la feina és bona amb una mitjana de 5,58 (valoració d'1 a 7).

L'estudi també confirma que es mantenen les principals vies d'inserció professional. La primera és a través de contactes personals, que van facilitar la incorporació al mercat laboral a un 40 % dels titulats. Segueixen altres vies com ara les pràctiques realitzades durant els estudis universitaris (10%) i també altres com les empreses de treball temporal o internet.

Les xifres corresponents al titulats en ADE són similars als resultats mitjans en l'àmbit de les ciències socials, i millors respecte a la promoció del 2007, atès que la conjuntura econòmico-laboral ha mostrat una certa millora.

La taxa d'adequació dels titulats en ADE és del 85%, molt superior al percentatge de persones que desenvolupen funcions que requereixen formació universitària en altres titulacions del mateix àmbit (70%).

La valoració de la utilitat de la formació teòrica és d'un 5,6 i la valoració de la utilitat de la formació pràctica és d'un 4,5, uns valors superiors als que mostren la resta de titulacions de les ciències socials.

Per últim, els enquestats també manifestaven la seva satisfacció respecte a la qualitat de la inserció. Al respecte, un 32% es dediquen a funcions de direcció i gestió, un 28% a funcions tècniques i un 20% a altres funcions qualificades.

GRAU EN TURISME

6.1. Les activitats de formació són coherents amb els resultats d'aprenentatge pretesos.

Les activitats de formació es contenen a la guia docent de cada assignatura. Normalment aquestes activitats tendeixen a mantenir-se sense variació d'un curs acadèmic a un altre en la mesura que no es modifiqui l'estructura de la titulació ni la contribució de l'assignatura en el desenvolupament de les competències relacionades.

Aquestes activitats es classifiquen en tres grans blocs que queden definits pel grau d'autonomia exigida a l'alumnat i pel sentit i objectiu de l'aprenentatge ja sigui presencial, no presencial dirigit o semipresencial i no presencial autònom.

Les **activitats de formació presencials** són les que proporcionen informació nova o ajuden a l'estudiant en el desenvolupament de certes estratègies que es consideren rellevants perquè l'alumne pugui iniciar o avançar en el seu procés personal de construcció de coneixements i que per la seva complexitat o exigència tècnica, elements factuais i conceptuals siguin necessari desenvolupar presencialment. Per tant, aquest tipus d'activitats impliquen la presència de l'estudiant a l'aula i, de vegades, quan es concreta en una sessió expositiva, representa treballar conjuntament amb diferents grups alhora. Les activitats de formació més habituals de la titulació són: la conferència d'experts, la classe o sessió magistral pel docent, la visita o sortida obligada del grup, la posada en comú del treball realitzat per l'alumne (casos, lectures, tallers, problemes, etc.) entre d'altres.

Les **activitats de formació dirigida** són aquelles que es caracteritzen per tenir una certa durada i una progressiva complicació i que, per tant, necessiten una supervisió en el temps per part del professorat en les seves diferents etapes. Impliquen la configuració de petits grups d'aprenentatge que es troben periòdicament amb el professor per treballar diferents aspectes vinculats al procés d'aprenentatge que desenvolupin. Aquest tipus d'organització obliga a disposar d'aules o espais petits amb diferents recursos tecnològics i mobiliari no rígid per facilitar la participació i intervenció de l'alumnat. Entre les activitats que considerem en la guia docent de les assignatures del Grau podem citar: l'estudi de casos, les tutories virtuals o presencials, les lectures orientades de textos i documents, resolució d'exercicis pràctics, etc.

Finalment, **les activitats de formació autònomes**, l'alumne treballa de manera autònoma sobre aspectes que ja domina ja que té la informació, coneixements i estratègies suficients. Entre les activitats d'ensenyament-aprenentatge autònom més comuns cal esmentar: L'estudi personal, que bàsicament consisteix en l'estudi de continguts relacionats amb les classes teòriques o pràctiques. L'alumne exigeix: aclarir i completar apunts, organitzar i integrar els seus coneixements, preparar els exàmens, etc; la recerca d'informació en la qual l'alumne localitza informació de tipus bibliogràfic, en les webs recomanades, en premsa, etc; i les tutories lliures.

En general, entenem que les activitats de formació són adequades i pertinents perquè l'estudiantat assoleixi els resultats d'aprenentatge definits en la guia docent. A més, en les assignatures seleccionades, així com en el TFG i en les memòries de pràctiques externes es comprova que l'estudiantat assoleix les competències previstes en la Memòria Verifica. Les evidències estan disponibles en el portafoli de la titulació

6.2. El sistema d'avaluació permet una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge i és públic.

Entenem que l'avaluació de l'aprenentatge d'una assignatura és un procés sistemàtic de recollida, anàlisi i interpretació d'informació que inclou un conjunt d'activitats organitzades que s'utilitzen per valorar el procés formatiu i els seus resultats d'acord amb uns criteris de referència prèviament establerts, especialment els criteris expressats en els objectius proposats, per tal de prendre les decisions que siguin necessàries per a la millora de l'aprenentatge. El sistema d'avaluació utilitzat en les diferents assignatures de la titulació és coherent amb els objectius d'aprenentatge i les competències i amb l'enfocament metodològic podent donar-se criteris d'avaluació diferenciats segons la tipologia de les activitats de formació esmentades anteriorment.

A més, en les assignatures seleccionades, en el TFG i en les pràctiques externes es comprova que hi ha criteris d'avaluació clars, explicitats, coneguts i publicats i, per tant, permeten una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge. Les evidències estan disponibles al portafoli de la titulació.

6.3. Els valors dels indicadors acadèmics són adequats per les característiques de la titulació.

En l'apartat 8.1 de la Memòria Verifica es van formular unes estimacions respecte als següents indicadors: taxa de graduació (74%), taxa d'abandonament (10%) i taxa d'eficiència (87%).

Pel que fa a la taxa de graduació, la de la cohort de 2010-2011 és d'un 25% però cal tenir en compte que hi ha un 47% de l'estudiantat que està cursant els seus estudis en el temps previst (t+1 anys). De la resta de cohorts no tenim dades de graduació perquè encara estan cursant els estudis.

Quan a la taxa d'abandonament, és superior a la prevista en les cohorts 2010-2011 (28%) i 2011-2012 (18%). En la primera cohort: un 9% de l'estudiantat va abandonar la titulació després del primer any malgrat haver superat el règim de permanència, un 9% va abandonar voluntàriament a partir del 2n any, i un altre 9% d'una cohort va esgotar totes les convocatòries possibles. En la segona cohort, només un 5% va abandonar la titulació després de primer any malgrat haver superat el règim de permanència i no va haver-hi cap alumne que abandonés voluntàriament la titulació després del segon any. En canvi, el nombre d'alumnes que va esgotar les convocatòries va augmentar fins a un 13%. En la resta de cohorts no hi ha cap abandonament. Al nostre parer, les elevades taxes d'abandonament en les primeres dues cohorts no són especialment preocupants per dos motius. El primer és que en termes absoluts el nombre d'alumnes que han abandonat és relativament petit i, el segon és que el seu nombre coincideix amb el nombre d'alumnes que es van matricular en quarta i, inclús, en sexta preferència. De fet, alguns d'aquests alumnes volien fer el Grau en ADE i, després del primer curs del Grau en Turisme van demanar un trasllat d'expedient. Tal i com evidencien les dades de la resta de cohort, la taxa d'abandonament és de 0% coincidint amb el nombre d'alumnes que es matricula en primera opció.

Amb relació a la taxa d'eficiència, aquesta és d'un 96,51% en la cohort de 2010-2011 i, per tant, resulta notablement superior a la prevista en la Memòria i les mitjanes de l'FDE i de la UdL. Aquests dades ens permeten concloure que quan l'estudiantat tria aquesta titulació en primera preferència es compromet amb el seu aprenentatge i obté bons resultats.

Finalment, pel que fa a les taxes de rendiment, aquestes han anat augmentant paulatinament des de la implementació del Grau en Turisme. La taxa de rendiment al curs 2010/2011 era del 73,25 % lleugerament per sobre de la mitjana de la Facultat de Dret i Economia. Al curs 2011/12 la taxa de rendiment va disminuir fins el 64,77%, uns 8 punts aproximadament inferior de la mitjana del curs 2010/11 i lleugerament inferior a la mitjana de la facultat degut segurament, a un nivell més elevat d'exigència i de treball en algunes matèries, tal com s'havia acordat en les reunions de titulació per a realitzar un ensenyament i aprenentatge de qualitat i exigir un nivell d'esforç més acurat als estudiants. El professorat era conscient que la taxa de rendiment resultava inferior a altres titulacions de l'FDE però calia llegir el resultat numèric a la vista de la mitjana de les notes d'accés i de la nota de tall.

Durant el curs 2012/2013, coincidint amb l'increment d'alumnes que s'incorporen a la titulació en primera opció, la taxa de rendiment del Grau de Turisme va arribar al

80,6% uns 15 punts aproximadament superior de la mitjana del curs 2011/12 i 8 punts superiors a la mitjana de la Facultat. Altres factors que han incidit en aquesta millora són el grau més elevat de treball i esforç per part dels estudiants i l'adequació del temari en algunes matèries, tal com s'ha acordat en les reunions de titulació per a realitzar un ensenyament i aprenentatge de qualitat i exigir un nivell d'esforç més acurat als estudiants.

Finalment, la taxa de rendiment al curs 2013-2014 és d'un 88,15% amb la qual cosa es ratifiquen els arguments emprats en el paràgraf anterior.

Una qüestió destacable d'aquesta taxa mitjana és que no hi ha gran diferències entre assignatures atès que totes presenten taxes de rendiment i èxit similars en totes les cohorts.

6.4. Els valors dels indicadors d'inserció laboral són adequats per les característiques de la titulació.

No hi ha dades que ens permetin fer una valoració adequada però, en tot cas, volem fer constar que dels 17 estudiants que han fet pràctiques en empresa, 4 han estat contractats per les susdites empreses, és a dir, un 23%. Així mateix, el centre ha rebut dos ofertes de treball i les empreses han decidit contractar als dos estudiants recomanats per la coordinació del Grau.

En tot cas cal assenyalar que d'acord amb el Llibre Blanc del Grau de Turisme elaborat per l'ANECA (2004) a partir d'una investigació sobre els titulats dels centres que van començar a impartir les diplomatures en Turisme es pot observar que un 52% dels enquestats es troben treballant en un lloc relacionat amb els seus estudis de turisme, un 21 % treballen en un altre sector i un 12% ha triat l'opció d'ampliar els seus estudis. Per poder observar d'entre aquells diplomats/des que treballen en el sector turístic en quin àmbit ho feien, s'observa que la major part (37%) s'han centrat en el sector d'allotjaments (dels quals un 97% són hotels), seguits per la intermediació que recull a un 23% (dels quals un 95% treballaven en agències de viatges). En la mateixa investigació i en relació amb l'estudiantat de Turisme que continua estudiant ho fan en: (i) Estudis Complementaris de Turisme; (ii) Estudis de Màrqueting; (iii) Estudis d'Administració d'Empreses; i (iv) Estudis d'Idiomes. En definitiva, es dedueix que la major part dels titulats/des en Turisme decideixen ampliar els seus estudis en el mateix àmbit. Un 33% han optat per estudis posteriors en Turisme i un 17% en idiomes, àmbit que els titulats/des consideren de vital importància per al sector. Caldria també destacar l'opció dels estudis en Direcció d'Empreses que representen un 18%. Aquestes dades evidencien que la doble titulació en ADE i Turisme seria una oferta formativa molt interessant que facilitaria la inserció laboral del nostre estudiantat.

MÀSTER UNIVERSITARI EN COMPTABILITAT, AUDITORIA I CONTROL DE GESTIÓ

6.1. Les activitats de formació són coherents amb els resultats d'aprenentatge pretesos.

En general, les activitats de formació del Màster estan dirigides al desenvolupament de l'autoaprenentatge de l'alumne i a l'adquisició de destreses en la formulació i resolució de problemes i investigacions. És per això que entenem que en les assignatures, en el TFM i en les pràctiques externes s'assoleixen les competències previstes en la Memòria Verifica. Les evidències estan disponibles en el portafoli de la titulació.

Malgrat això considerem que el MACAUD pot millorar alguns indicadors com *la qualitat de l'experiència global d'aprenentatge o la qualitat de l'oferta d'ensenyament*. En aquest sentit, l'FDE es proposa dos objectius pel proper curs 2014-2015. El primer és consolidar la plantilla de professorat extern que col·labora en el Màster, atès que aquests professors i professores ens han permès posicionar el Màster entre els primers d'Espanya i del món. Per tant, cal mantenir la seva col·laboració i incrementar el nombre de professionals que vulguin participar en la docència del MACAUD. El segon és definir una estratègia d'aprenentatge global i transversal que incideixi de forma directa en la millora de la qualitat docent. L'estratègia escollida és el mètode del cas.

El professor Miguel (2005) destaca que el Mètode del cas enllaça dialècticament la teoria i la pràctica en un procés reflexiu que es converteix, al seu torn, en aprenentatge significatiu, en haver de mostrar i analitzar com els experts han resolt o poden resoldre els seus problemes, les decisions que han pres o podrien prendre i els valors, tècniques i recursos implicats en cadascuna de les possibles alternatives.

Prenent aquesta justificació com a referència, les principals característiques d'aquesta estratègia didàctica són:

- 1) Afavoreix que els alumnes, d'una banda, treballen individualment i que posteriorment contrastin les seves reflexions amb els seus companys, desenvolupant un compromís i un aprenentatge significatiu.
- 2) Es basa en fets reals en casos que els estudiants es podran trobar fàcilment en la seva pràctica professional i que altres professionals han tingut, el que augmenta la motivació cap al tema d'estudi, millorant també la seva autoestima i la seguretat en un mateix.
- 3) Es centra en el raonament dels estudiants i en la seva capacitat d'estructurar el problema i el treball per aconseguir una solució. No hi ha una única resposta correcta.
- 4) Utilitzar aquesta tècnica requereix una major inversió d'esforç i de dedicació, per part del docent i de l'alumnat, que altres mètodes d'ensenyament i aprenentatge més tradicionals. No obstant això, els resultats d'aprenentatge són

més significatius ja que permeten que l'estudiant sigui el veritable protagonista del seu aprenentatge.

Les característiques assenyalades així com la particularitat del professorat del MACAUD, professionals externs amb una contrastada experiència professional, fa que el mètode del cas sigui una eina especialment adequada per millorar la qualitat del Màster.

6.2. El sistema d'avaluació permet una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge i és públic.

El sistema d'avaluació es descriu a la Memòria Verifica i a les guies docents de les assignatures. En les assignatures, en el TFM i en les pràctiques externes hi ha criteris d'avaluació clars, explicitats, coneguts i publicats que permeten una certificació fiable dels resultats d'aprenentatge prèviament identificats. Es poden consultar les evidències en el portafoli de la titulació.

6.3. Els valors dels indicadors acadèmics són adequats per les característiques de la titulació.

En l'apartat 8.1 de la Memòria Verifica es van formular unes d'estimacions respecte als següents indicadors: taxa de graduació (88%), taxa d'abandonament (8%) i taxa d'eficiència (88%). Aquestes estimacions es justificaven tenint en compte una previsió d'uns 25 estudiants, entre els quals hi havia professionals en exercici, que han d'atendre el seu treball diari i compaginar-ho amb el seguiment d'aquests estudis.

Pel que fa a la taxes de graduació des de la implantació del MACAUD, aquestes es mantenen lleugerament per sota de la prevista. Concretament, a les cohorts de 2010-2011 (82%) i 2012-2013 (75%). Tanmateix, a la cohort 2011-2012, la taxa és superior a la prevista en la Memòria (94%). Finalment, la taxa de graduació de la cohort 2013-2014 és d'un 60% però cal tenir en compte que hi un 33% d'estudiantat que encara esta cursant la titulació en el temps previst (t+1). Conseqüentment amb l'exposat considerem coherents les taxes de graduació del MACAUD en relació a les previstes a la Memòria Verifica.

Quan a la taxa d'abandonament, és superior a la prevista en les cohorts 2010-2011 (18%) i 2012-2013 (16%) mantenint-se dins del límit marcat en la Memòria (8%) en la cohort 2011-2012. Les elevades taxes d'abandonament de les cohorts assenyalades s'expliquen, bàsicament, per l'estudiantat que encara no ha defensat el TFG i, també, per la presència d'alumnes estrangers que no disposen dels coneixements previs suficients i adequats per poder cursar la titulació malgrat que teòricament accedeixen amb les titulacions previstes en la Memòria. En tot cas, convé indicar que en termes absoluts el nombre d'alumnes que han abandonat es relativament petit (3 o 4) en les cohorts amb les taxes més elevades.

Amb relació a la taxa d'eficiència, aquesta es manté per sobre de la prevista en la Memòria Verifica en totes les cohorts analitzades: 100% (2010-2011), 98,36% (2011-2012) 93,96% (2012-2013) i 97,34% (2013-2014) la qual cosa suposa que l'estudiantat que conclou els seus estudis està compromès amb el seu aprenentatge.

Finalment, pel que fa a les taxes de rendiment, es mantenen en totes les cohorts per damunt de les mitjanes del centre i de la UdL: 100,00% en les cohorts 2010-2011 i 2011-2012, 98,95% en la cohort 2013-2013 i 96,65% en la cohort 2013-2014. Aquests valors són adequats tenint en compte que l'estudiantat d'un màster normalment està molt motivat per cursar la titulació i millorar les seves oportunitats laborals.

6.4. Els valors dels indicadors d'inserció laboral són adequats per les característiques de la titulació.

El indicadors d'inserció laboral són adequats per a les característiques de la titulació. Cal tenir en compte, però, que aquesta titulació, pel seu elevat grau d'especialització, l'han matriculat preferentment persones ja actives en l'exercici d'alguna professió relacionada amb el màster. És per això que resulta complex esbrinar si l'elevada inserció laboral de l'estudiantat és deguda al seguiment de la titulació o a la mateixa trajectòria de vida professional preexistent de l'estudiantat matriculat. Cas que aquesta elevada taxa d'inserció sigui conseqüència de l'ocupació professional prèvia dels estudiants, no es compta amb dades que permetin saber si la realització de la titulació ha estat instrumental per a la promoció professional.

4. Valoració i proposta del Pla de Millora

4.1. Seguiment del Pla de Millora del període anterior

PROPOSTA DE MILLORA A L'INFORME DE SEGUIMENT DE LA TITULACIÓ	ACCIONS	Prioritat (A/M/B)	RESPONSABLE AL CENTRE / TITULACIÓ	CALENDARI IMPLANTACIÓ DE L'ACCIÓ	SEGUIMENT DE L'ACCIÓ AL JULIOL 2014	RESULTAT ACCIÓ AL DESEMBRE 2014
Grau en Dret						
No es proposa cap modificació de la memòria verificada a l'espera de la valoració que es realitzarà aquest any un cop finalitzada la implementació del Grau. No s'ha detectat, en aquest sentit, cap aspecte de la memòria que requereix una modificació urgent en el període d'implementació, excepte la reducció del prerequisit de matrícula del TFG a 150 crèdits superats que ja es va proposar i implementar el curs 2011-12.						
Implementació de la titulació: Treball de Fi de Grau L'equip de Govern de la FDE entén que el TFG constitueix un instrument essencial de formació que tanca el procés d'aprenentatge de la titulació. En aquest sentit, i donada la manca de tradició en les Ciències Socials en l'elaboració d'aquest treball i amb l'experiència adquirida el curs 2011-13, la FDE ha realitzat un esforç de valoració dissenyant una estratègia d'elaboració que persegueixi l'excel·lència. Dins d'aquest apartat cal destacar diferents accions:	1. <u>Limitació del període de matrícula al mes de setembre.</u> El curs 2011-12 es preveia un doble període de matrícula - setembre/febrer - per tal de permetre elaborar el treball a aquells estudiants que assolissin els requisits mínims de crèdits el primer quadrimestre. Tanmateix, l'experiència ha demostrat que el període febrer-juny, no resulta suficient per elaborar un TFG amb la càrrega de recerca, reflexió i redacció que comporta. Per això, l'equip de Govern de l'FDE ha acordat, amb el vist-i-plau de la Junta de Facultat i dels representants del Consell de l'Estudiantat, limitar el període de matrícula únicament al mes de setembre. Els estudiants que, en aquell moment, no compleixin els requisits de matrícula hauran d'esperar al proper curs per tal d'elaborar-lo; 2. <u>Introducció d'un curs de formació a la recerca.</u> S'introdueix un curs de formació a la recerca amb la finalitat de millorar la formació prèvia en recerca per a l'estudiantat que ha d'elaborar el treball. Aquest curs de quatre setmanes s'imparteix com a formació addicional al Grau, i és gratuït i obligatori per als estudiants que vulguin elaborar el treball.	A	Cap d'estudis/Coordinadora del Grau/Professorat del Grau.	SETEMBRE 2013 NOVEMBRE 2013	El període de matrícula s'ha limitat al mes de setembre tal i com s'havia previst. No s'ha obert un segon període al febrer, millorant així els resultats del treball. S'ha realitzat el curs de formació en recerca adreçat a l'estudiantat matriculat del TFG. El curs ha estat obligatori i gratuït.	El període de matrícula s'ha limitat al mes de setembre tal i com s'havia previst. No s'ha obert un segon període al febrer. El curs de formació s'ha realitzat durant el mes de novembre.

PROPOSTA DE MILLORA A L'INFORME DE SEGUIMENT DE LA TITULACIÓ	ACCIONS	Prioritat (A/M/B)	RESPONSABLE AL CENTRE / TITULACIÓ	CALENDARI IMPLANTACIÓ DE L'ACCIÓ	SEGUIMENT DE L'ACCIÓ AL JULIOL 2014	RESULTAT ACCIÓ AL DESEMBRE 2014	
	3. <u>Elaboració d'un protocol de seguiment i avaluació del TFG</u> per tal de pautar la seva realització, homogeïtzant els terminis de lliurament parcial i final, la forma, l'extensió i la presentació oral. La diversitat de professorat i la individualitat del treball així ho aconsellen. Aquest protocol s'ha exposat com a comunicació en el recent Congrés Nacional d'Innovació Docent celebrat a València el mes de setembre de 2013.	A			SETEMBRE 2013	Des del mes de setembre es pot trobar penjat a l'espai sakai del TFG el protocol de seguiment i avaluació del TFG amb tota la documentació relacionada.	Des del mes de setembre es pot trobar penjat a l'espai sakai del TFG el protocol de seguiment i avaluació del TFG amb tota la documentació relacionada.
Millora en la taxa de rendiment del Grau: Introducció de proves d'avaluació al mes de setembre - recuperacions - Per tal d'incrementar les taxes de rendiment de determinades assignatures que es situen per davall del 60%, l'equip de Govern de la FDE, atenent una reiterada petició de l'estudiantat i amb el vist-i-plau de l'equip rectoral ha previst la realització de proves de recuperació la primera setmana de setembre. Tanmateix, aquesta acció no tindrà un caràcter permanent si els índex de participació de l'estudiantat suspès i els resultats obtinguts no confirmen la finalitat de millora de l'acció.	Elaborar el calendari de proves d'avaluació de recuperació d'assignatures no superades el curs 2013-14 la primera setmana de setembre de 2014.	A	Coordinadora del grau/Cap d'estudis/Professorat del Grau.		SETEMBRE 2013	Des del setembre de 2013 es pot trobar penjat a la web del Grau el calendari d'avaluació què inclou, la primera setmana de setembre, les proves de recuperació d'aquelles assignatures amb una taxa de rendiment inferior al 60%.	Des del setembre de 2013 es pot trobar penjat a la web del Grau el calendari d'avaluació què inclou, la primera setmana de setembre, les proves de recuperació d'aquelles assignatures amb una taxa de rendiment inferior al 60%.
	Disposar de la totalitat de la informació de les Guies Docents.	A				Al setembre de 2013 es poden trobar a la web del Grau en Dret la totalitat de les Guies Docents corresponents a les assignatures del Grau.	La coordinadora ha comprovat que tota la informació docent es troba al web del grau abans del període de matrícula.
Web del Grau: Actualització i millora de la web del Grau La FDE aposta decididament per un nou disseny en la web del Grau què l'apropi als usuaris i què constitueixi una eina viva i activa informant de totes aquelles activitats què es realitzen en el si de la Facultat,	Incloure la totalitat de la informació relativa a Pràctiques externes i al Treball de Final de Grau en el web del grau de Dret.	A	Coordinadora del Grau/Cap d'estudis Dret.		SETEMBRE 2013	Al setembre de 2013 es pot trobar a la web del Grau en Dret la totalitat de la de la informació relativa a Pràctiques externes i al Treball de Final de Grau.	Des de l'inici del curs es pot trobar a la web del Grau en Dret la totalitat de la de la informació relativa a Pràctiques externes i al Treball de Final de Grau. Aquesta informació també es troba a l'espai de comunicació del campus virtual del grau.
	Elaborar un calendari d'activitats d'avaluació als efectes de la planificació de l'estudiantat de la reserva d'espais.	A				Al setembre de 2013 es pot trobar penjat a la web del Grau el calendari dels períodes d'avaluació realitzat per la coordinadora del Grau d'acord amb els representants de l'estudiantat.	Si durant el curs es produeix qualsevol canvi en el calendari d'avaluació aquest es comunica i s'actualitza a la web del grau.

PROPOSTA DE MILLORA A L'INFORME DE SEGUIMENT DE LA TITULACIÓ	ACCIONS	Prioritat (A/M/B)	RESPONSABLE AL CENTRE / TITULACIÓ	CALENDARI IMPLANTACIÓ DE L'ACCIÓ	SEGUIMENT DE L'ACCIÓ AL JULIOL 2014	RESULTAT ACCIÓ AL DESEMBRE 2014
Introduir un Grup Mitjà de tarda per a aquelles assignatures amb un baix rendiment als efectes de facilitar a l'estudiantat l'assistència a les classes de les assignatures de cursos diferents d'horaris no compatibles al matí	Flexibilitzar la distribució de l'estudiantat en Grup Mitjà.	A	Coordinadora del Grau/Cap d'estudis Dret.	SETEMBRE 2013	Tal com consta en els Horaris del Grau què es troben penjats a la web des del mes de setembre, s'ha introduït un Grup Mitjà de tarda per a aquelles als efectes de facilitar a l'estudiantat l'assistència a les classes de les assignatures de cursos diferents d'horaris no compatibles – el Grau en Dret s'imparteix en horari de matí -	A l'inici de curs s'estableix un termini i el procediment a seguir per atendre els canvis de torn de grups que sol·liciten els estudiants.
Increment de la participació de l'estudiantat en les enquestes de satisfacció del Grau	Coordinar la gestió de les enquestes	B	Deganat, Cap d'Estudis i Coordinador del grau	DESEMBRE 2013	En procés de negociació.	Des del Deganat s'ha enviat un missatge al professorat explicant la importància de les enquestes per tal que trametin la informació a l'estudiantat i fomentar així una major participació.
	Coordinació de la realització de les enquestes des de la pròpia direcció del Grau; realització de les enquestes per estudiants becats del propi Grau; canvi en els dates de realització de l'enquesta; conscienciació de la transcendència de les mateixes ...	B			En procés de negociació. El que sí s'ha fet és demanar al professorat que busquin la implicació de l'estudiantat en la realització de les enquestes.	
Millorar la taxa de rendiment del Grau	Actuació de la Comissió de Qualitat encarregada del seguiment del Grau amb competència per a l'elaboració de plans anuals de millora i per a l'adopció d'acords vinculants.	A	Deganat.	SETEMBRE 2013	La Comissió de Qualitat és la què pren o ratifica els acords en el marc del Pla anual de millora.	La Comissió de Qualitat és la què pren o ratifica els acords en el marc del Pla anual de millora.
	Ampliació del període de proves d'avaluació al final de cada semestre – quatre setmanes -, atesa l'existència de proves opcionals d'avaluació en gran part de les assignatures.	A	Coordinadora del Grau/professorat.	SETEMBRE 2013	Tal com consta en la web del Grau en Dret – calendaris i horaris – el període de proves d'avaluació s'ha ampliat a quatre setmanes als efectes d'afavorir la realització de proves opcionals d'avaluació – recuperacions – de les assignatures què ho requereixin.	Hi ha 23 assignatures del grau que tenen programat fer una prova opcional d'avaluació (recuperació).
Implementació del Grau: Pràctiques externes i TFG	Realització d'una sessió informativa als estudiants del Grau matriculats en les Pràctiques Externes i en el TFG en relació al funcionament i avaluació de les Pràctiques externes i a la metodologia i el procediment per a la realització del Treball.	A	Coordinadora del Grau/Cap d'estudis del Grau/Coordinador de les Pràctiques.	SETEMBRE 2013	El mes de maig de 2013 es va realitzar una sessió informativa sobre les Pràctiques Externes i el TFG. Aquestes sessions es varen repetir el mes de setembre, un cop iniciat el curs per a aquells estudiants del Grau matriculats en les Pràctiques Externes i en el TFG en relació al funcionament, l'avaluació, la metodologia i el procediment per a la seva realització.	Aquestes sessions es varen repetir el mes de setembre, un cop iniciat el curs per a aquells estudiants del Grau matriculats en les Pràctiques Externes i en el TFG en relació al funcionament, l'avaluació, la metodologia i el procediment per a la seva realització.

PROPOSTA DE MILLORA A L'INFORME DE SEGUIMENT DE LA TITULACIÓ	ACCIONS	Prioritat (A/M/B)	RESPONSABLE AL CENTRE / TITULACIÓ	CALENDARI IMPLANTACIÓ DE L'ACCIÓ	SEGUIMENT DE L'ACCIÓ AL JULIOL 2014	RESULTAT ACCIÓ AL DESEMBRE 2014
Automatrícula en línia	Mantenir la matriculació en línia.	A	Secretaria acadèmica.	SETEMBRE 2013	La matrícula es pot fer en línia.	La matrícula es pot fer en línia.
Màster en Sistema de Justícia Penal						
Realització d'accions de promoció del màster	Realització d'un seminari acadèmic internacional aliè a la docència ordinària del màster sobre un aspecte d'actualitat relacionat amb la temàtica del màster al llarg del primer quadrimestre.		Coordinadora de la titulació	Desembre 2013	Realització jornada internacional: la protecció jurídic-penal de la llibertat i indemnitat sexual dels menors.	Realització jornada internacional: la protecció jurídic-penal de la llibertat i indemnitat sexual dels menors. 13 de desembre 2013
	Organització d'una conferència d'especialista invitat fora de la docència ordinària del màster al llarg del segon quadrimestre.		Coordinadora de la titulació	Segon quadrimestre curs 2013-14	Conferència "Crimevictim'sRights" a càrrec de Rianne Letschert, Intervict. Tilburg University (Holanda).	Conferència "Crimevictim'sRights" a càrrec de Rianne Letschert, Intervict. Tilburg University (Holanda). 19 maig 2014
	Facilitació d'informació sobre recursos materials i virtuals oferts per la universitat coordinadora al web del màster, emprant el sistema de vídeo-tutorials. Gener 2014.		Coordinadora de la titulació	Segon quadrimestre curs 2013-14	Publicació vídeo-tutorials sobre instal·lacions Universitat de Lleida al web del màster.	Publicació vídeo-tutorials sobre instal·lacions Universitat de Lleida al web del màster.
	Coordinació amb l'oficina de qualitat per a que les dades referides al professorat del màster extern a la UdL, referides a la posició acadèmica que ocupen, apareguin convenientment reflectides a les dades del màster. Gener 2014.		Coordinadora de la titulació i Oficina de qualitat UdL	Primer quadrimestre curs 2013-14	Reunió coordinadora del màster amb responsable oficina qualitat per resoldre les dificultats derivades de la condició.	Les inexactituds en reflex de dades acadèmiques referides a professorat extern a la UdL, però depenent de les altres universitats que oferten la titulació ha estat resolt
Realització d'accions per a perfeccionar la metodologia docent del màster	Disseny d'una possible estratègia docent per a la virtualització del mòdul optatiu del màster, la implementació de la qual es valorarà a mig termini. El disseny d'aquesta estratègia està previst que sigui realitzat el primer semestre de 2014.		Coordinadora de la titulació	Segon quadrimestre curs 2013-14	Disseny estratègia docent amb els coordinadors interns del màster a les altres universitats.	El disseny ha estat completat i es preveu la seva implementació amb un nombre reduït d'alumnes el curs acadèmic 2014-2015
	Millora de la tutorització a distància del treball final de màster, tot fixant des de la coordinació un calendari aproximat per a ser utilitzat en l'àmbit intern tutor-tutoritzat i determinant els criteris d'avaluació per part del tutor i del tribunal que finalment qualifiqui el treball així com determinant els percentatges de ponderació de la qualificació. Primer semestre de 2014.		Coordinadora de la titulació	Segon quadrimestre curs 2013-14	Establiment criteris d'avaluació i percentatges de ponderació en la qualificació del TFM, així com determinació del calendari a emprar tutor-tutoritzat.	Els criteris d'avaluació i els percentatges de ponderació en la qualificació de TFM elaborats han estat aplicats als estudiants del màster el curs acadèmic 2013-14 amb resultats satisfactoris, que han suposat una clara reducció de les sol·licituds de revisió de qualificacions

4.2 Proposta del Pla de Millora 2015

Àrees de millora / Identificació de causes	Objectius a assolir	Accions de millora	Prioritat	Responsable	Termini	Modificació de la Memòria del títol Sí/No
Accions transversals al centre Facultat de Dret i Economia.						
Pràctiques acadèmiques externes extra curriculars	Millorar l'ocupabilitat de l'estudiantat de l'FDE incrementant el nombre de pràctiques externes extra curriculars i afavorir la internacionalització de l'oferta.	Nomenament d'una professor/a encarregat de la tutoria acadèmica de les pràctiques acadèmiques externes extra curriculars del centre Captació de noves empreses i institucions per acollir al nostre estudiantat en pràctiques Promoció i difusió d'aquesta modalitat de pràctiques entre el nostre estudiantat	ALTA	Vicedegana responsable de les pràctiques acadèmiques externes de l'FDE	Curs 2014-2015	No
Planificació i organització dels ensenyaments	Homogeneïtzar la planificació i organització de les titulacions de l'FDE per millorar l'eficiència de la seva gestió i facilitar el desenvolupament de les dobles titulacions.	Elaborar un únic calendari acadèmic aplicable a totes les titulacions de l'FDE Coordinar els horaris i els períodes d'avaluació de tots els ensenyaments de l'FDE Implementar una temporalització única pel TFG dels Graus.	ALTA	Vicedeganes en funció de caps d'estudis i coordinadors/es de titulació	Curs 2014-2015	No
Transversalitat dels ensenyaments	Afavorir la transversalitat de l'aprenentatge de l'estudiantat permeten que puguin cursar assignatures optatives d'altres ensenyaments del centre Descongestionar la demanda d'optatives del Grau en ADE	Introduir modificacions no substancials en les memòries Verifica dels Grau en ADE i Turisme.	ALTA	Vicedeganes en funció de caps d'estudis	Curs 2014-2015	Si
Internacionalització	Fomentar la internacionalització dels estudis de l'FDE	Augmentar l'oferta d'assignatures impartides en anglès Incorporació d'assignatures optatives de mobilitat.	ALTA	Vicedeganes responsables de mobilitat	Curs 2014-2015	Si

Àrees de millora / Identificació de causes	Objectius a assolir	Accions de millora	Prioritat	Responsable	Termini	Modificació de la Memòria del títol Sí/No
Impuls del prestigi acadèmic i social dels estudis oficials de l'FDE	Visibilitzar l'FDE a nivell català, estatal i internacional Contribuir a promoure la introducció de la perspectiva de gènere a la recerca i a la docència Contribuir a l'impuls de l'expansió selectiva i estratègica de l'oferta acadèmica per la via de foment de formules organitzatives com els Minors	Proposar un Minor en Gènere i Dret i dissenyar la seva pàgina web així com el seus recursos d'aprenentatge.	ALTA	Deganat i Centre Dolors Piera	Curs 2014-2015	Sí
Impuls del prestigi acadèmic i social dels estudis oficials de l'FDE	Millorar la transició del món universitari al món laboral, intensificant la implicació dels principals ocupadors potencials dels futurs graduats en ADE de la UdL, Contribuir al compliment d'un dels compromisos del Pla Estratègic de la UdL 2013- 2016, en el sentit de millorar l'ocupabilitat de l'estudiantat i l'estratègia consistent a "potenciar la formació en alternança per a fomentar l'ocupabilitat i l'emprenedoria	Formular una nova proposta formativa del Grau en ADE-DUAL per a la millora de l'ocupabilitat de l'estudiantat	ALTA	Vicedegana responsable de pràctiques acadèmiques externes de l'FDE	Curs 2014-2015	No

Àrees de millora / Identificació de causes	Objectius a assolir	Accions de millora	Prioritat	Responsable	Termini	Modificació de la Memòria del títol Sí/No
GRAU EN ADE						
Taxa d'èxit	Millorar la taxa d'èxit d'aquelles assignatures que mostren uns valors inferiors a la mitjana	Implementació de docència repetida en les assignatures Matemàtiques Empresarials i English for business I	ALTA	Coordinador Grau	Curs 2014-2015	No
Taxa de graduació	Millorar la taxa de graduació de la titulació	Modificació no substancial consistent en l'eliminació dels prerequisits i corequisits existents entre diferents assignatures del Grau	ALTA	Coordinador Grau	Curs 2014-2015	Si
Temporalització dels ensenyaments	Compatibilitzar la docència d'assignatures optatives amb la realització de pràctiques acadèmiques externes curriculars.	Modificació no substancial consistent en ampliar l'oferta d'assignatures optatives del Grau en ADE durant el segon semestre de quart curs.	ALTA	Coordinador Grau	Curs 2014-2015	Si
GRAU EN TURISME						
Àrees de millora / Identificació de causes	Objectius a assolir	Accions de millora	Prioritat	Responsable	Termini	Modificació de la Memòria del títol Sí/No
Pla d'estudis	Actualitzar el pla d'estudis a les necessitats actuals i potenciar l'aprenentatge de les Noves Tecnologies aplicades al Turisme Intensificar les Pràctiques Acadèmiques Externes, Curriculars i Extracurriculars, nacionals i internacionals Impulsar l'aprenentatge de llengües (anglès, francès, alemany).	Reverificació del títol del Grau en Turisme	ALTA	Vicedegana en funció de cap d'estudis dels Graus en ADE i Turisme	Curs 2014-2015	Reverificació

Internacionalització	Fomentar la internacionalització del Grau en Turisme	Signar nous convenis amb universitats estrangeres per facilitar la realització de pràctiques acadèmiques externes curriculars a l'estudiantat del Grau	ALTA	Coordinadora Grau	Curs 2014-2015	No
Taxa d'ocupació	Millorar la taxa d'ocupació	Augmentar la presència de responsables del Grau a les fires d'ensenyament i als centres de secundària Incrementar la difusió de la titulació als mitjans de comunicació i a les xarxes socials Elaborar un vídeo promocional de la titulació dirigit a estudiants de secundària.	ALTA	Coordinadora Grau	Curs 2014-2015	No

MÀSTER AUDITORIA, COMPTABILITAT I CONTROL DE GESTIÓ

Àrees de millora / Identificació de causes	Objectius a assolir	Accions de millora	Prioritat	Responsable	Termini	Modificació de la Memòria del títol Sí/No
Pla d'estudis	Adaptar el Pla d'estudis als nous requeriments de l'ICAC per mantenir l'acreditació	Modificació del Màster per a la seva adaptació als canvis de la Llei d'Auditoria i les resolucions de l'ICAC.	ALTA	Coordinador Màster	Curs 2014-2015	Si
Metodologia docent	Incorporar el mètode del cas com a estratègia transversal en les assignatures del Màster Capacitar als docents del per utilitzar el mètode del cas en les diverses assignatures	Establir un protocol d'implantació i avaluació del mètode del cas per homogeneïtzar-lo entre tot el professorat del Màster.	ALTA	Coordinador Màster	Curs 2014-2015	No

5. Evidències

Les evidències están organitzades en carpetes i subcarpetes que porten el nom de l'estàndard i subestàndard. Tota la documentació està disponible al campus virtual de la UdL. S'enviarà la ruta i els codis d'accés per email.

ESTÀNDARD (nom de la carpeta)	EVIDÈNCIA (nom del document)	DESCRIPCIÓ EVIDÈNCIA
Estàndard 1	121(nom títol)MemActVerificacio.pdf	Enllaç a la documentació del Portafoli del Títol on es troba la Memòria vigent
	<u>122(nom títol)InfVerificacio.pdf</u>	Informe de verificació de la titulació (AQU Catalunya)
	<u>123(nom títol)InfFinAvalAQU.pdf</u>	Informes de valoració del seguiment anual (AQU Catalunya)
Estàndard 2	211(nom títol)_ Web	Enllaç al web de la titulació
	221UdL_IST	Enllaç a la pàgina web de l'OQUA amb els informes de seguiment anual de la titulació
	231UdL_PG23	Procediment del SGIQ – PG23: Publicar informació i retre comptes sobre el programa formatiu
Estàndard 3	311UdL_PG02	Procediment del SGIG – PG02: Dissenyar programes formatius
	321UdL_EstOpinio	Instruments per a la recollida de la satisfacció dels grups d'interès
	331UdL_PG03	Procediment del SGIQ – PG03: Revisar i millorar els programes formatius
	351(nom centre)_ISSGIQ	Informes de seguiment i revisió del SGIQ del centre
	351(nom centre)_AcordsMilloraCentre	Document que recull els Acords de millora signats entre l'equip de govern de la UdL i l'equip de direcció del centre. Aquests acords s'emmarquen en el nou model de finançament dels centres de la UdL.
Estàndard 4		
Estàndard 4.1	411(nom títol)_PDAssigProf	Pla docent de la titulació amb la informació d'assignatura, professorat (categoria i dedicació) i hores de docència impartida per cada professor/a. Curs 13/14. Inclou TOTES LES ASSIGNATURES DE LA TITULACIÓ.

ESTÀNDARD (nom de la carpeta)	EVIDÈNCIA (nom del document)	DESCRIPCIÓ EVIDÈNCIA
	412(nom títol)_ProfAssociatDeptActivPpal	Llistat de TOT el professorat associat d'un departament amb l'activitat principal que desenvolupen fora de la universitat. El llistat inclou tot el professorat associat del departament, no només el que imparteix docència a la titulació. El document inclou tots els departaments que imparteixen docència a la titulació.
	413(nom títol)_ProfCollabLlocTreb	Llistat del professorat col·laborador extern que participa en la titulació i el seu lloc de treball fora de la universitat.
	414(nom títol)_ExperienciaProfessorat	Enllaç a la pàgina web del departament on es mostra l'experiència professional i de recerca del professorat implicat en la titulació.
Estàndard 4.2	421(nom departament)_PDPDI	Pla docent de TOT el professorat del departament amb les hores totals de docència que imparteix (encàrrec docent total). No estan informades les descàrregues per gestió o altres situacions de descàrrega docent que pugui tenir el professor/a
	431UdL_PFormPDI	Pla de formació del PDI de la UdL
	432(nom centre)_FormDocentRebPDI	Cursos de formació docent que ha rebut el PDI del centre en l'últim curs acadèmic
Estàndard 5		
Estàndard 5.1	511(nom centre)_PC03	Procediment del SGIG – PC03: Acollir i orientar a l'estudiant
	512UdL_Nestor	Enllaç a la pàgina web on s'informa del programa institucional de la UdL per a les tutories dels alumnes de grau NÉSTOR
	513(nom centre)_IndSatTutNestor	Anàlisi dels indicadors de satisfacció sobre les tutories realitzades al centre en el marc del programa NESTOR
	514(nom centre)_Practiques Externes Obligatories	Pla d'actuació institucional per facilitar la inserció laboral: el Programa de Pràctiques Externes Obligatòries
		Indicadors de satisfacció sobre les accions d'orientació professional: Resultats de les enquestes del Pràcticum Extern

ESTÀNDARD (nom de la carpeta)	EVIDÈNCIA (nom del document)	DESCRIPCIÓ EVIDÈNCIA
		obligatori (inclòs en el Dossier d'Indicadors de la Titulació – Annex de l'informe d'acreditació)
Estàndard 5.2	521UdL_IndSatSBD	Indicadors d'ús i satisfacció dels Serveis Bibliotecaris de la UdL
Estàndard 6		
Estàndard 6.1	611(nom títol)_CompAssig	Taula on s'indica el grau en el que es treballen les competències de la Memòria VERIFICA en cada assignatura seleccionada + TFG/TFM + Pràctiques Externes obligatòries
	612(nom títol)_ActFormAssig1 612(nom títol)_ActFormAssig2	Per a cada una de les assignatures seleccionades + TF + Pràctiques Externes obligatòries: - Document amb les d'activitats de formació.
Estàndard 6.2 Una carpeta per cada assignatura, TFG/TFM i Pràctiques Externes obligatòries	621(nom títol)_AvalAssig1 621(nom títol)_AvalAssig2 ... 621(nom títol)_AvalAssig1_Examen 621(nom títol)_AvalAssig1_Rubrica 621(nom títol)_AvalAssig1_Activitats ...	- Document amb l'explicació de les activitats d'avaluació - Document de rúbriques de les activitats d'avaluació - Exemples de proves avaluatives
	622(nom títol)_RealitzEstAssig1_Qualif1 622(nom títol)_RealitzEstAssig1_Qualif2 ... 622(nom títol)_RealitzEstAssig1_Act1_Qualif1 622(nom títol)_RealitzEstAssig1_Act1_Qualif2 ... 622(nom títol)_RealitzEstAssig1_Rubrica_Qualif1 ... 622(nom títol)_RealitzEstAssig1_Llistat_Qualif1	- Exemples de realitzacions dels estudiants per a cada prova avaluativa i qualificació - Exemples de valoracions amb rúbrica per a una realització d'un estudiant en una activitat d'avaluació - Llistat de qualificacions del grup classe en una activitat d'avaluació

ESTÀNDARD (nom de la carpeta)	EVIDÈNCIA (nom del document)	DESCRIPCIÓ EVIDÈNCIA
	623(nom títol)_listaTFG	Llistat dels TFG/TFM de l'últim curs acadèmic
	624(nom títol)_RelCentresPExternes	Relació dels centres on l'estudiantat realitza les pràctiques externes
Estàndard 6.3	631(nom títol)_DIT	Dossier d'indicadors de la titulació
Estàndard 6.4	641(nom títol)_EstudInsercLab	Estudis d'inserció laboral dels titulats (AQU Catalunya)

Annex1: Dossier Indicators de la Titulació